Jaargang 115. Zondag, 12 October 1856. No. 123.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

NOODBRUG te *FOXHAM.*

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* maken bekend, dat de **PASSAGE** voor **Voetgangers** en **Rijtuigen** over de nieuwgebouwde **NOODBRUG** te ***Foxham*,** kan plaats hebben van **Vrijdag den 17den dezer maand af.**

GRONINGEN, 11 October 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Longziekte.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen*, —

Gelezen eene resolutie van den Heer COMMISSARIS DES KONINGS in deze Provincie, van den 7den dezer, no. *a*, —

Brengen door deze ter kennis van de belanghebbende Ingezetenen dezer Gemeente, dat Heeren GEDEPUTEERDE STATEN van *Drenthe*, en ten einde zooveel mogelijk de verspreiding te voorkomen van de LONGZIEKTE onder het Rundvee, die sedert eenigen tijd in de Gemeente *Zuidlaren* heerscht, bij resolutie van den 1sten dezer, no. 33, hebben bepaald, **dat de JAARMARKT te *ZUIDLAREN*, op Dingsdag den 21sten October aanstaande op de gewone wijze zal worden gehouden, met uitzondering, dat GEEN RUNDVEE zal mogen worden AANGEVOERD of TER MARKT GEBRAGT.**

GRONINGEN, 11 October 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

De BURGEMEESTER der Gemeente *Groningen* brengt bij deze ter kennis van de daarbij belanghebbende PATENTPLIGTIGE Ingezetenen dezer Gemeente, dat door den Heer COMMISSARIS des KONINGS in deze Provincie, bij resolutie van den 6den October 1856, het eerste kwartaals KOHIER van **PATENTREGT** over het dienstjaar $18\frac{56}{57}$, is *executoir* verklaard, welk Kohier op heden ter invordering aan den Heer ONTVANGER dezer Gemeente is overgegeven, en dat een ieder verpligt is zijnen aanslag op den bij de wet bepaalden voet te voldoen; zullende diegenen, welke zich in de aanslagen van het regt van PATENT bezwaard mogten achten, bevoegd zijn hunne reclames binnen drie maanden na dagteekening dezer in te dienen, overeenkomstig het voorschrift der Wet van den 21sten Mei 1819, en wel zoodanig, dat hunne Adressen, ofschoon aan Heeren GEDEPUTEERDE STATEN gerigt, moeten worden ingediend bij den Heer Controleur van de Divisie, W. CRAEIJVANGER, wonende te *Groningen*.

En opdat niemand hiervan onwetend blijve, zal deze op heden in de Gemeente worden afgelezen, en ter gewone plaatsen aangeslagen.

Gedaan te *Groningen* den 11den October 1856.

De Burgemeester voornoemd: J. SLOT.

Groninger STRAATVUILNIS.

PUBLIEKE VERKOOPING op WOENSDAG den 15den October 1856, ten Huize van R. J. NEVEN, te *Hoogezand*.

RAADSVERGADERING,

Maandag den 13den October 1856, 's avonds te 7 uur.

NIEUWSTIJDINGEN.

NEDERLANDSCH WEST-INDIE.

De heeren *C. Conradi*, *van Schaick*, *Nielson* en *J. Ellis*, te Paramaribo, hebben in de *Surinaamsche Courant*, d.d. 2den Aug. j.l., eene circulaire geplaatst, waarin zij hunne landgenooten bekend maken met een plan, hetwelk reeds aanvankelijk ten uitvoer is gelegd, om eene landbouwkundige school of *Mettray* te stichten, ten einde er van den lande uitbestede Protestantsche weezen en arme kinderen van het mannelijke geslacht te plaatsen, het noodige school- en godsdienst-onderwijs te doen ontvangen, en onder bekwame leidslieden op te voeden voor den *landbouw* aldaar, en wel bepaald en hoofdzakelijk voor *verbouw van inlandsche levensbehoeften.*

Tot dat einde hebben zij bereids aangekocht de verlaten plantagie *Lustrijk*, in de Commewijne, waar de noodige vertimmeringen en oprigting van gebouwen plaats vinden, om met Gods hulp tot stand te brengen, wat vereischt wordt.

Het plan heeft de goedkeuring en toejuiching des gouvernements mogen wegdragen, dat als medestichter aan de vrije instelling, erkend onder den naam van *Protestantsch-Surinaamsche Mettray*, eene bijdrage van duizend gulden heeft geschonken, terwijl z. exc. de gouverneur der kolonie eene som van driehonderd gulden daarvoor beschikbaar heeft gesteld.

RUSLAND.

Bij zijne komst tot den troon heeft de Keizer van Rusland bevolen, dat eene algemeene volkstelling zoude plaats hebben. Die arbeid is thans voltooid en toont de volgende uitkomsten aan. Het rijk des Czaars bevat thans eene bevolking van 63 millioen zielen. De Russische geestelijkheid komt daarin voor met 510,000 zielen; die der gedulde gezindheden 35,000; de erfelijken adel 540,000; de adel der ambtenaren 155,000; de kleine burgerij, de afgedankte soldaten er onder begrepen, 425,000; de tijdelijk verblijfhoudende vreemdelingen 40,000; de divisiën der kozakken bij den Ural, den Don, de Wolga, de Zwarte zee, de Bockal, gekoliniseerd, de ongeregelde Baschkirsen Kalmukken, te zamen voor 2,000,000; de bevolking der steden, middel en lagere klassen 5,000,000; de bevolking van het plattel. 45,000,000; de zwervende stammen 500,000; de trans-Kaukasische bezittingen 1,400,000; Polen 4,200,000; Finland 1,400,000; de Amerikaansche bezittingen 71,000. Het rijk bevat 112 volksstammen, verdeeld in 12 rassen, waarvan het talrijkste het Slawische is.

TURKIJE.

De Porte heeft zich tot de mogendheden die het Parijsche vredesverdrag onderteekend hebben, gewend met een betoog dat het terrein en de eilanden aan den mond van den Donau niet behooren onder het door Rusland aan Moldavië afgestane deel van Bessarabië, maar weder in het onmiddellijke bezit van Turkije moeten komen, vooral om reden dat zij nooit een deel van Bessarabië uitgemaakt hebben.

ITALIE.

Nadat Woensdag nog te Parijs algemeen werd verzekerd, dat de hoop op een minnelijken afloop der Napelsche aangelegenheid schier geheel was verdwenen, en dat Koning *Ferdinand* onverzettelijk elke bewilliging weigerde, zoodat de Westersche mogendheden of met eene vernederende afwijzing genoegen nemen of tot gevaarlijke maatregelen overgaan moesten, werd den volgenden dag weder juist het tegendeel beweerd. De *Oest. Ztg.* deelt althans een berigt uit Napels mede van den 29sten September, volgens 't welk de Koning een' eigenhandigen brief gezonden heeft aan Keizer *Napoleon* en Koningin *Victoria*. Hij verzoekt dat de Parijsche conferentie bijeengeroepen worde, om te beslissen over het vraagstuk betreffende de amnestie en de organieke hervormingen, op welke men aandringt.

Uit Berlijn wordt geschreven, dat het plan om de tweede gevolmagtigden te Parijs op nieuw tot eene conferentie zamen te roepen, ten einde de hangende geschillen te beslissen, van Rusland is uitgegaan; dat Frankrijk daarin zou hebben toegestemd en ook Pruissen daartoe geneigd was.

Het *Journal d. Débats* bevat een lang artikel over de aanstaande bijeenkomst van het Parijsche congres der tweede gevolmagtigden. Het hoofddoel der bijeenkomst zal zijn een bepaald besluit te nemen ten aanzien der Donau-vorstendommen, en meer bijzonder over de nieuwe grenslijn tusschen Bessarabië en Moldavië. Daarna zal het congres zich bezig houden met de kwestie van Napels en die van Neufchâtel, waarvan reeds in de zitting van den 8sten April sprake is geweest.

DUITSCHLAND.

De *Nord* geeft onder voorbehoud te kennen, dat Pruissen, door de zuidelijke staten in zijne vrijheid van handelen gehinderd, voornemens zou wezen uit het tolverbond te treden, om den weg van vrijere handelsbeginselen in te slaan. Daar Pruissen hierdoor ook in staatkundigen invloed zou kunnen verliezen, meent men dat dit belangrijke berigt wel eene nadere bevestiging behoeft.

— Bij het hof te Berlijn verwacht men, ter gelegenheid van den op den 15den dezer te vieren geboortedag des Konings, de komst van prins en prinses *Frederik* der Nederlanden. Zij zullen zich daarna naar hun landgoed Muskau begeven, waar de Koningin der Nederlanden hen in de tweede helft dezer maand een bezoek zal brengen.

— Deensche bladen spreken het gerucht aangaande den afstand van eene landstreek op IJsland aan Frankrijk als volstrekt ongegrond tegen.

FRANKRIJK.

De minister van financiën heeft aan den Keizer een merkwaardig rapport ingediend betreffende den financiëlen toestand van Frankrijk. Daarin zegt de minister in de eerste plaats, dat in de laatste tijden een zamenloop van omstandigheden heeft plaats gehad, die noodlottig op de financiële gesteldheid gewerkt hebben; omstandigheden, die als het ware gelijktijdig plaats vonden, zoo als de oorlog, de cholera, de overstroomingen, de schrale oogst enz. Eene enkele dier rampen was soms op andere tijdstippen voldoende om de hulpbronnen van den arbeid en den rijkdom op te droogen, en als een gevolg daarvan rustverstoringen in het land te weeg te brengen.

Niettemin is thans niet alleen de rust niet verstoord geworden, maar de nationale bedrijvigheid heeft nimmer zulk eene ontwikkeling bereikt, als thans het geval is, en de toename der openbare inkomsten is nimmer zoo snel geweest. De ongelegenheden van het oogenblik zijn, zonderling genoeg, zelfs voortgekomen uit den algemeenen voorspoed en in zekere mate uit een al te groot vertrouwen: de regering heeft in dezen stand van zaken, de algemeene vlugt bedwongen, ten einde op deze wijze de speculatie te beteugelen en de verdere ongelegenheden te voorkomen.

Tot het meer zakelijk overgaande, zegt het rapport, dat het budget van 1854, ten vorigen jare voorloopig gerekend werd een deficit op te leveren van 100 millioen, terwijl thans blijkt dat dit slechts 73 millioen bedraagt; wat het budget van 1855 aangaat, heeft men alle hoop dat het deficit niet meer zal bedragen dan 50 à 60 millioen. Indien men deze cijfers vergelijkt met de gemiddelde tekorten der vijf vorige jaren, die niet minder dan 80 millioen waren, en dan daarbij de buitengewone lasten van den oorlog als anderzins in aanmerking neemt, dan heeft men alle reden over deze uitkomsten tevreden te zijn. Het buitengewone crediet van 1854 bedroeg toch niet minder dan 123 millioen, en dat van 1855, 172 millioen.

Deze gunstige resultaten heeft men gedeeltelijk aan de buitengewone vermeerdering der indirecte belastingen te danken, die het vorige jaar het groote cijfer hebben bedragen van 65 millioen, zonder de 33 millioen te rekenen die uit nieuwe regten voortvloeijen.

Tot de verkregene resultaten van de zes eerste maanden van dit jaar overgaande, zegt de minister, dat de vermeerdering der inkomsten reeds bedraagt 63 millioen, vergeleken bij hetzelfde tijdvak van 1854, en 26 millioen bij dat van 1855.

Alles geeft verder grond om te verwachten, dat voor de eerste maal sedert een aantal jaren, het budget van 1856, in weerwil der leeningen, een voldoend evenwigt zal opleveren. Dit resultaat, verworven in buitengewoon moeijelijken tijd, is het beste bewijs, dat de algemeene welvaart, wel verre van te kwijnen, toegenomen is. En zoude men in de oogenblikkelijke waardevermindering der openbare fondsen een bewijs van het tegendeel moeten zien? Dit zoude eene dwaling zijn. Het is alleen de menigvuldigheid van kapitaal die deze vermindering heeft te weeg gebragt.

De beperkende maatregelen die de bank genomen heeft, zijn dikwijls verkeerd beoordeeld. Wanneer men in aanmerking neemt, dat de disconteringen steeds vermeerderden en dien ten gevolge de voorraad specie bij dat ligchaam verminderen moest, dan kon het niet anders handelen. Die maatregelen hadden dan ook bijna immer de gewenschte resultaten, in dergelijke gevallen.

Tot verdere geruststelling zegt de minister, dat het gezamenlijk bedrag der uitvoeren, dat der invoeren met een aanzienlijk cijfer overtroffen heeft, terwijl de invoeren van edel metaal 800 millioen meer bedragen hebben, dan de uitvoeren, hebbende de acht verloopen maanden van dit jaar in die vermeerdering gedeeld met 72 millioen. Dit meerdere edel metaal is niet verloren gegaan, maar is in het land aanwezig; het is door talrijke kanalen in circulatie gekomen, en strekt om te voorzien in de behoeften van de industrie, van de fabrijken, van de openbare werken, enz.

De geldelijke ongelegenheden van het tegenwoordige tijdstip, zegt het rapport aan het slot, zijn niet toe te schrijven aan een hoofdgebrek, maar alleen aan voorbijgaande oorzaken. De tegenwoordige staat der schatkist, die uitmuntend is, is daarvan een nieuw bewijs.

Dit rapport heeft een' levendigen indruk gemaakt en de bekommering van velen verdreven.

Men wil weten, dat de toestand der bank iets beter is geworden. Zij moet aanzienlijke sommen geld en een groot aantal gouden en zilveren baren ontvangen hebben. Men zeide echter, dat in den eerstvolgenden staat van de bank eene vermindering zal worden geconstateerd van ongeveer 90 millioen in den voorraad van edel metaal.

— Eene deputatie van werklieden heeft zich Dingsdag naar den Keizer op St. Cloud begeven. Zij klaagde bitter over den hoogen prijs der huren en de duurte der levensmiddelen. De Keizer ontving de afgevaardigden met welwillendheid. De gisting in de door het volk bewoonde gedeelten der stad is nog steeds zeer groot. Er worden voortdurend oproerige biljetten aangeplakt; men vindt ze steeds in de omstreken van de hal.

De rustverstoring, die velen Woensdag verwachtten, ter gelegenheid van het verstrijken van den huurtermijn der woningen van den geringen stand, zijn gelukkig achterwege gebleven.

— De *Moniteur* meldt, dat de Marokkaansche regering, op de bezwaren door de Fransche regering ingediend, zich bereid heeft verklaard, om 35,000 fr. te betalen als schadeloosstelling voor de aanvallen op Fransche schepen door de zeeroovers van het Riff gedaan.

BELGIE.

Ook het gouvernement heeft thans zijn oordeel doen kennen over het door de kerk tegen de Gentsche hoogeschool gevelde vonnis. Het heeft de voorlezingen aan die universiteit voor het aanvangende akademiejaar eveneens geregeld als in het afgeloopene, en in zijn officiëel dagblad een schrijven medegedeeld van den minister van binnenlandsche zaken aan hare bestuurders, 'twelk zonder twijfel aller opmerkzaamheid trekken zal.

Na te hebben aangemerkt, dat de staatsregeling twee beginselen inhoudt, namelijk de vrijheid van eeredienst en de vrijheid van onderwijs, die onvermijdelijke moeijelijkheden moeten opleveren betreffende het bestier van het op staatskosten gegeven hooger onderwijs, zegt de minister, dat die moeijelijkheden nooit zoo in haren vollen omvang zijn aan het licht gekomen als in de laatste dagen, nu de omstandigheden vorderen, dat aan de hoogleeraren eene gedragslijn, inzonderheid in godsdienstzaken, worde voorgeschreven.

Hiertoe gaat de minister in deze circulaire over.

» Het godsdienst-onderrigt — zegt hij — is volgens onze organieke wetten een onmisbaar bestanddeel van het lager en middelbaar onderwijs; maar dat het op de lijst van voorlezingen der staats-hoogescholen opgenomen zou worden, dat is nooit door iemand verlangd. Het wordt er dan ook niet gegeven. Evenwel gebeurt het, dat de hoogleeraren in den loop hunner voorlezingen aanleiding vinden tot het onderzoeken van een of ander punt, hetwelk de godsdienst raakt.

» Uit eerbied voor de vrijheid der eerediensten kan en moet het gouvernement aan die hoogleeraren bevel geven, om zich te onthouden van alle regtstreeksche aanvallen op de wezenlijke beginselen der godsdiensten, die in België uitgeoefend worden.

» De eerste zorg der heeren hoogleeraren zal zijn, de behandeling te vermijden van betwiste en verbittering kweekende onderwerpen, wier onderzoek niet volstrekt noodig is. Doch indien hun vak van onderwijs de behandeling dier teêre zaken vordert, dan behooren zij het te doen met die omzigtigheid en dat ontzag, welke het gewigt hunner roeping in de maatschappij en het besef hunner verantwoordelijkheid voorschrijven.

» Immers het gouvernement, waarvan de hoogleeraren enkel lasthebbers zijn, is de gelastigde der huisvaders. 's Lands hoogescholen, die met het geld van allen bekostigd worden, behooren ook voor allen toegankelijk te zijn. Die inrigtingen behooren de zetel van bedaarde en regelmatige studie te blijven en geenszins eene kweekplaats te worden voor voorbarige deelneming in worstelingen, die door den jeugdigen ouderdom der leerlingen nog gevaarlijker worden."

De minister erkent, dat tot het wezen van het hooger onderwijs behooren de verhevene en vrije discussiën. » Desniettemin moet die betrekkelijke vrijheid des meesters met de gewetensvrijheid van den leerling gepaard gaan. Beide overeen te brengen is, gelijk wij gezien hebben, uit het oogpunt der constitutie een pligt en dezen pligt zal ik met vaste hand weten te vervullen, maar tevens met al de onafhankelijkheid die mij als constitutioneel minister toekomt.

» Ik ben overtuigd, dat de heeren hoogleeraren zich gezind zullen betoonen om het gouvernement in het verwezenlijken dier inzigten bij te staan. Te dien einde doe ik rond en open een beroep op hunne rede, op hun geweten.

» Met des te meer vertrouwen rigt ik dat beroep tot hen, daar ik van mijne zijde bij elke gelegenheid toonen zal de verpligtingen te begrijpen, die op mij als wettigen voogd van het groote akademische gezin rusten. De hoogleeraren weten, dat zij voor de verdediging hunner regten en belangen staat kunnen maken op de voorzigtige vastberadenheid des gouvernements, hetwelk de zorg voor het behoud van den bloei en het aanzien der staats-hoogescholen onder zijne schoonste regten en onder zijne duurste pligten stelt."

Deze circulaire van den minister *de Decker* mishaagt zeer aan de liberale partij, en wordt door deze beschouwd als eene schrede achterwaarts, ten genoege der Katholijke hoofdleiders.

Van eene gematigde liberale zijde wordt er van gezegd, dat zij *inderdaad bedreigende bepalingen en voorschriften* inhoudt; — dat het zeer mogelijk is, dat de heer *de Decker*, wiens goede bedoelingen niet in twijfel schijnen te kunnen worden getrokken, geen misbruik zal maken van de magt, welke hij de regering over het onderwijs meent te moeten toekennen, maar dat het niet te berekenen is, hoedanig het lot zou zijn der universiteiten van den Staat, in geval de beginselen van den heer *de Decker* ingang vonden en hij door een lid der ultrakatholijke en geestdrijvende partij in het bewind werd vervangen. Van dien kant wordt volgehouden, dat de minister het toezigt had kunnen en behooren over te laten aan het collegie der hoogleeraren; — dat de circulaire niet alleen onnoodig is geweest, maar de bezwaren van het oogenblik aanmerkelijk heeft vermeerderd; — dat men de opregtheid van den minister moet huldigen, maar dat men het oog niet mag sluiten voor de ongerijmdheden, waartoe de toepassing der beginselen van den heer *de Decker* aanleiding zou geven.

— De van het staatstooneel sedert lang verdwenen heer *de Potter*, thans 70 jaren oud, heeft zich, bij gelegenheid der herderlijke brieven over de hooge en middelbare scholen, ook weder laten hooren, en zoo wel aan den bisschop van Gent als aan den bisschop van Brugge een langen epistel gerigt, waarbij hij de beschuldigingen en verwijten van die kerkvoogden op vrij scherpen toon tracht te wederleggen.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Donderdag den 9den October.

De voorzitter deelt mede, wie door de afdeelingen tot rapporteurs benoemd zijn voor de hoofdstukken I tot V der staatsbegrooting voor 1857, waaromtrent het onderzoek in de afdeelingen wordt voortgezet.

De commissie voor de verzoekschriften heeft omtrent eenige in hare handen gestelde adressen verslagen uitgebragt.

Omtrent twee dezer adressen, namelijk die der heeren *Enthoven* en *Cie.*, *de Heus* en *Zn.* en *Krepel* en *Zn.*, houdende aandrang op maatregelen om de uitvoering der wet op het muntwezen van Nederlandsch Indië te verzekeren, en van *P. van Vlissingen* en *Cie.*, houdende wederlegging van bovenstaand adres ten aanzien hunner werkzaamheden in de pletterij voor de vervaardiging van muntplaatjes, stelde de heer *van Deinse* namens de commissie voor over te gaan tot de orde van den dag. Na verwerping van eene motie van orde van den heer *van Hoevell* met 25 tegen 19 stemmen, om dat onderwerp later te behandelen, heeft de Kamer zich met 39 tegen 5 stemmen vereenigd met het voorstel van den heer *van Eck*, om beide adressen neder te leggen ter griffie ter inzage van de leden.

De heer *Meeussen*, die het woord gevraagd heeft, zegt, dat hij dit wenscht te voeren over eene zeer teedere aangelegenheid, namelijk het uitoefenen van openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen. Hij zal daarbij alles trachten te vermijden, wat tot eenigen aanstoot aanleiding zou kunnen geven. Reeds bij de behandeling van het adres was hij voornemens de zaak te bespreken. Dit zou echter bij die gelegenheid een dissonant geweest zijn. Bovendien de nieuw opgetreden min. van justitie zal een onderzoek over de zaak hebben moeten instellen; dat onderzoek moet *in loco* geschieden, vooral in Noordbrabant en in het arrondissement waaruit spr. is afgevaardigd. Hij herinnert wat bij de grondwetsherziening over deze aangelegenheid is voorgevallen. Als men de grondwet onpartijdig beschouwt en hare geschiedenis raadpleegt, dan bragt de regel mede, dat er geen openbare godsdienstoefening mag gehouden worden buiten gebouwen en besloten plaatsen, waar dit vóór 1848 niet was toegestaan. Dat gevoelen is dan ook bevestigd bij een arrest van den hoogen raad.

Hij brengt nu in het geheugen terug de circulaire, die door den vorigen minister van justitie, nopens dit ontwerp is uitgevaardigd en de bevelen, die te dezer zake, aan de ambtenaren gegeven zijn. Hij wijst op de vervolgingen, die in den laatsten tijd zijn ingesteld, en dat wel op plaatsen, waar tot hiertoe de bedoelde godsdienstoefening ongestoord had plaats gevonden. Nu komt het hem wenschelijk voor, dat er een administratief onderzoek worde ingesteld, ten einde de regten die mogten bestaan, worden geëerbiedigd. Te dien einde

wenscht hij eene interpellatie te rigten tot den minister van justitie.

Hij verzoekt dus verlof aan de Kamer, om eenige vragen aan den minister van justitie te mogen doen, wegens de maatregelen, welke door de Regering genomen zijn, of zullen worden, betrekkelijk de uitvoering van art. 167 der Grondwet tot het houden van openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen.

Niemand verklaart zich daartegen. Dat verlof wordt alzoo aan den spreker verleend, zullende er een nadere dag bepaald worden, waarop de interpellatie zal geschieden.

Daarna is de vergadering gescheiden.

De commissie van rapporteurs heeft haar verslag uitgebragt omtrent het wetsontwerp tot vermindering van het zegelregt op de certificaten nationale werkelijke schuld en op de bewijzen van aandeel in de vreemde geldleeningen.

De eerste vermindering vond meer bestrijders dan verdedigers. Men beschouwde dat zegelregt als eene belasting op de kapitalen, waarop overigens geene lasten drukten en men oordeelde dat er wel drukkender lasten dan deze waren af te schaffen. Als voorbeeld noemde men het zegelregt op de dagbladen, tijdschriften — vooral buitenlandsche — enz. en herinnerde hoe, voor weinige jaren een voorstel tot vermindering daarvan was gedaan en door de Tweede Kamer was aangenomen, maar door de Eerste Kamer, wegens de versterking van penale bepalingen verworpen was.

In de tweede plaats achtte men dat zegelregt geenszins belemmerend voor den effectenhandel, en weerlegde de betoogen daarvoor door de Regering aangevoerd. Ook bewees men door cijfers dat de schadeloosstelling, die de Regering van de grootere opbrengst van het patentregt te gemoet ziet, niet is te verwachten.

Wat de vermindering van het zegelregt voor de bewijzen van aandeel in vreemde geldleeningen betrof, daaromtrent waren de gevoelens zeer verdeeld.

Een groot aantal leden achtte de vermindering bedenkelijk in het staatsbelang met het oog op de geldleeningen in tijden van oorlog hier aan te gaan, wat welligt als schending der onzijdigheid zou worden beschouwd.

Een even groot aantal leden echter meende dat het beter is dat de Regering omtrent het al of niet toelaten van leeningen geene bevoegdheid heeft, omdat juist uit eene weigering verkeerde gevolgtrekkingen konden worden gemaakt. Volgens hen golden vooral staathuishoudkundige gronden voor de afschaffing van eene bepaling, die maar al te lang verkeerde begrippen omtrent de tusschenkomst der Regering ten deze steun hadden gevonden.

Eindelijk verlangde men eene regeling betreffende de naamlooze maatschappijen, die hier te lande aan een aantal beperkende bepalingen zijn onderworpen.

De minister van marine heeft aan de Tweede Kamer eene wijziging voorgesteld van art. 14 van het achtste hoofdstuk der staatsbegrooting voor 1857, en heeft daarbij voorgedragen om, zonder verhooging van het cijfer, bedragende *f* 446,800, een gemetseld droog dok, met stoomwerktuig en verdere aanhoorigheden, te Willemsoord aan het Nieuwe Diep te stichten, ten einde daarmede aan eene dringende behoefte te voldoen, die zich in het volgende jaar meer zal doen gevoelen, wanneer er meer schroeffregatten te water zullen zijn gebragt. De minister verklaart, dat hij niet gestemd is geweest voor het daarstellen van een drijvend dok, zoowel ter zake v n de kosten, als van den meerderen tijd, welke daartoe zou worden gevorderd; maar voor zich overtuigd is geworden, dat een vast dok, vooral bij eene inrigting voor eene oorlogs-marine, ver de voorkeur verdient, terwijl ook de opmerking van sommige en daaronder zeer uitnemende deskundigen, hem medegedeeld, omtrent de onzekerheid, of een drijvend dok van zoo kolossale afmetingen, waarvan nergens ondervinding bestaat, wel zou voldoen, zwaar bij hem heeft gewogen.

Voor de voltooijing van het vaste drooge dok wordt eene tijdruimte van drie jaren gesteld. De kosten worden op *f* 938,000 geraamd, waarvan *f* 305,000 op de begrooting van 1857 worden gebragt. Voorts is nog een bedrag van *f* 25,000 uitgetrokken, welke zoude gevorderd worden om het oude dok door een dam af te sluiten en daarna droog te malen, ten einde te onderzoeken, of het nog bruikbaar was te maken en wat daartoe zou worden vereischt.

's GRAVENHAGE, 10 October.

Bij kon. besluit van den 2den dezer, is tot procureur-generaal in de kolonie Suriname benoemd de heer mr. *J. W. Gefken*, thans advokaat-generaal bij het prov. geregtshof in Zuid-Holland.

— Men verwacht dat het onderzoek over de begrootingswetten voor 1857 reeds in den loop dezer week in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten Generaal zal eindigen. Aanstaanden Maandag zal de Kamer, zoo als gisteren bepaald is, eene zitting houden tot behandeling van verschillende onderwerpen.

Men verwacht dat de Vergadering daarna, in afwachting van het opmaken der verslagen en der antwoorden van de Regering, voor een korten tijd zal uiteengaan. Reeds zijn er vele leden uit de residentie vertrokken; zoodat er gisteren slechts 44 leden aanwezig waren.

— Het *Dagblad van 's Gravenhage* deelt mede, dat het verbod van den minister van oorlog, om de garnizoenstroepen voortaan onder begeleiding van hunne muzijk kerkwaarts te doen gaan, zich bepaalt tot de residentie, en wel ten gevolge van de herhaalde en dringende klagten, deswege bij de bevoegde autoriteiten ingekomen. De muzijk gaf aanleiding, dat eene groote en joelende menigte de troepen vergezelde, en zich dan om het kerkgebouw schaarde, waar zij door hunne luidruchtigheid en gezang stoornis in de kerkdienst verwekte; bovendien bragt die menigte volks nog het ongerief te weeg, dat de surveillance van de dienst, zoo niet onmogelijk, althans zeer moeijelijk werd gemaakt, zoodat het zeer dikwerf gebeurde, dat de manschappen zich onder de massa verscholen, en zich lieten medeslepen, om, in plaats van de kerkdienst bij te wonen, dien tijd in herbergen door te brengen, waaruit zij dan in een zeer opgewonden staat terugkeerden. Aan die misbruiken heeft men een einde willen maken, en het is dus niets anders dan een maatregel in 't belang der openb re orde en van de dienst, waaruit onderscheidene onjuiste en overdrevene gevolgtrekkingen zijn afgeleid.

— Namens Z. M. den Koning zijn gisteren door de heeren *Falck*, thesaurier des Konings, *Delprat*, rijks-advokaat, en *Camp*, architect des Konings, in de Willemskerk ter beschikking van heeren kerkvoogden der Ned. Herv. gemeente gesteld de geschenken des Konings, ten gebruike in genoemde kerk. Zij bestaan in een fraai bewerkten predikstoel en voorlezersbank, in een zilveren doopbekken, in twee zilveren schenkkannen, vier dito bekers, twee dito offerbussen, een dito groote schotel, twee dito kleinere schotels en tafelgoed, alles ten gebruike bij het H. Avondmaal.

— Heden is van hier vertrokken de heer *Conrad*, hoofdingenieur en voorzitter der internationale Suez-commissie. De tijd van terugkomst is zeer onbepaald, en hangt geheel af van den loop der te te verrigten werkzaamheden.

— Uit Luxemburg wordt gemeld, dat den 7den dezer aldaar door den prins stedehouder *Hendrik der Nederlanden* de zitting der kamer is geopend. In de troonrede werd aangekondigd, dat de grondwet zou worden gewijzigd, om haar in overeenstemming te brengen met die van den Duitschen bond.

Men wil weten, dat het ministerie ook veranderingen in de drukpers- en kieswetten wil brengen.

Tot president van de kamer is, met 39 van de 45 stemmen, de heer *v. Tornaco* tot voorzitter der kamer gekozen. Tot vice-president is de hr. *Witry* met 24 tegen 19 stemmen gekozen, die zich vereenigden op den regerings-kandidaat, den heer *Pescatore*. Beide gekozenen behooren tot de oppositie, maar vermits de heer *Tornaco* bij den Koning groothertog zeer gezien is, heeft de ministeriële partij het niet gewaagd een' anderen kandidaat voor te dragen. Men verwacht dat de discussiën over het adres van antwoord levendig zullen zijn.

ROTTERDAM, 9 October.

Bij den gemeenteraad alhier is ingekomen een brief van de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt over de sterfte binnen deze gemeente. Dit zeer uitvoerig en met zorg bewerkt stuk behelst een onderzoek of het groot getal van overledenen alhier in het vorige jaar 1855 iets buitengewoons genoemd kan worden, dan wel of de sterfte in Rotterdam inderdaad grooter dan elders is en ook in de laatste jaren nog toegenomen kan zijn. De commissie bepaalt zich bij het verzamelen van daarop betrekkelijke feiten, welke bevestigen dat de sterfte hier ter stede eene waarlijk schrikbarende hoogte bereikt heeft en die van vele andere groote steden in Europa overtreft, zoodat, terwijl in de meeste Europesche landen de sterfte, met het toenemen van welvaart en beschaving, aanmerkelijk verminderd en de middelbare levensduur met eenige jaren vermeerderd is, daarentegen de sterfte alhier tot een hooger cijfer is geklommen en de middelbare duur van het leven afgenomen, hetgeen te meer treffen moet, als men in aanmerking neemt het groot aantal personen dat in de vorige eeuw voor de pokken bezweek, welke ziekte nu sinds ruim eene halve eeuw, door de koepok-inenting, slechts een zeer gering aandeel in de sterfte heeft. Deze groote sterfte moet, volgens de commissie, meer dan waarschijnlijk aan de slechte inrigting van vele woningen van lieden uit den geringen stand en aan het bederf der lucht door de opeenhooping van vele menschen binnen eene beperkte ruimte toegeschreven worden, terwijl het sedert lang bestaande kwaad in de laatste jaren, bij gemis van alle toezigt op den aanbouw van woningen, sterk is toegenomen. De groote sterfte aan mazelen in het jaar 1855, die bijna de helft der sterfte aan die ziekte over een tienjarig tijdvak bedraagt, acht de commissie uit den ellendigen toestand van honderde huizen te moeten verklaren. Tot bewijs van de groote sterfte onder de kinderen voert zij aan, dat van de 24,736 kinderen, in den jare 1849 tot 1855 alhier levend geboren, 11,028 stierven alvorens hun vijfde levensjaar voleindigd te hebben. De commissie eindigt haar verslag met den wensch, dat bij het gemeentebestuur de onwrikbare overtuiging moge gevestigd worden, dat het kwaad zoo spoedig mogelijk moet worden gestuit, zonder zich door de moeite en kosten te laten afschrikken, die het invoeren van gezondheidsmaatregelen noodwendig met zich sleept.

— In de afgeloopene week stond voor de arrondissementsregtbank te Middelburg teregt *A. Baas*, beschuldigd van brandstichting te Oostburg. Dit nog slechts negenjarig kind was door het armbestuur besteed bij een paar oppassende lieden, die hem, naar hij ten onregte verklaarde, slecht zouden behandelen. Terwijl deze naar hun werk waren, besloot hij zich op hen te wreken, ontstak eene bos stroo en stak daarmede het rieten dak in brand. Het viel buiten het bereik zijner krachten om een daarbij slapend kind van 6 jaren uit de wieg te halen, en waren de buren niet toegesneld, dit wicht zou eene prooi der vlammen geworden zijn, even als de woning zelve en door welke nog een twintigtal andere, die op kleine afstanden van elkander stonden, groot gevaar liepen. De jonge brandstichter, die in verstand boven zijne jaren is ontwikkeld, is veroordeeld tot 10 jaren gevangenisstraf, te ondergaan in de gevangenis voor jeugdige veroordeelden te Rotterdam.

AMERONGEN, 9 October.

In eene heden gehouden zitting van den raad dezer gemeente, is het adres aan Z. M. den Koning betrekkelijk tot de armenwet vastgesteld, met die wijziging nogtans, dat thans niet verzocht wordt de intrekking van de *geheele* wet, maar van hoofdstuk III en de daarmede in verband staande artikelen en andere hoofdstukken.

ARNHEM, 9 October.

Heden stond voor de arrondissements-regtbank alhier teregt de wel eerw. heer *H te Vaarwerk*, R.-K. priester en kapellaan te dezer stede, aangeklaagd van in de maand Junij l.l. op het R.-K. kerkhof, slechts van een ijzeren hek omgeven, in kerkelijk gewaad, met drie jongelingen, mede in kerkelijk gewaad, bij de begrafenis van een lijk kerkelijke plegtigheden te hebben verrigt en gebeden uitgesproken. Het O. M. requireerde dat de regtbank zou verklaren, dat de beklaagde in strijd had gehandeld met de wet van den 10den September 1853 en art. 167 der Grondwet, met veroordeeling in de kosten. Onder aanhaling van verschillende vonnissen en arresten, betoogde de officier, in eene uitvoerige conclusie, dat het R. K. kerkhof in deze gemeente *onbesloten* was. De advokaat mr. baron *van Nispen*, als verdediger optredende, hield eene pleitrede, die eenige uren duurde; beweerde dat het woord *besloten* beteekende *omheind*, omringd met eene heg of andere zins, en beriep zich tot bevestiging daarvan o. a. op *Bilderdijk* en *Weiland*; hij meende alzoo, dat het R. K. kerkhof was eene *beslotene* plaats en grondde zich voornamelijk op de laatste uitspraak van den hoogen raad. Zijne conclusie strekte tot ontslag van alle regtsvervolging. In eene repliek beweerde de officier, dat de hooge raad kon mistasten, aangezien dwalen menschelijk is. Na het dupliek van den verdediger, werd de uitspraak in deze zaak bepaald op heden over acht dagen. Officier van justitie en verdediger waren zeer ernstig in hunne rede, doch bewogen zich (hetgeen wel niet overal bij dergelijke zaken het geval zal zijn) uitsluitend op juridisch terrein.

GRONINGEN, 11 October.

Bij kon. besluit van den 6den dezer zijn benoemd tot officier van justitie bij de arr.-regtbank te Groningen, mr. L. J. Nepveu tot Ameide, thans officier van justitie bij de arr.-regtbank te Zwolle; en tot officier van justitie bij de arr.-regtbank te Zwolle, mr. H. Machielsen, thans officier van justitie bij de arr.-regtbank te Almelo.

— Door burg. en weth. dezer gemeente zijn benoemd tot adsistenten voor de ontvangers van het havengeld: J. Richie bij het Kleine-poortje en het Damsterdiep, en v. d. Linde bij de Kranepoort en Marwixpijp.

— Bij besluit van den commissaris des Konings van heden is besloten, dat de kring, getrokken rondom den stal van J. Huizinga te Middelstum, zal worden opgeheven, daar zich sedert den 11den Junij j.l. aldaar geene longziekte weder heeft vertoond.

Bij datzelfde besluit is bepaald, dat een kring zal worden getrokken rondom de weide van den landbouwer D. R. van Bruggen, te Hoogemeeden.

— Heden middag zijn van Maastricht alhier teruggekomen de milicienś van het 3de en 4de bat. 3de reg. inf., der ligtingen 1851 en 1852, welke den 20sten Augustus l.l. van hier waren vertrokken, om aan de najaarsoefeningen deel te nemen.

— Van de Overijsselsche grenzen wordt het volgende geschreven: De aanstaande winter wordt hier niet zonder zorg te gemoet gezien. Wegens de onlangs door de regeringen van Nederland en Hannover gesloten overeenkomst tot wering van den sluikhandel, is de gelegenheid tot zoutsmokkelarij geheel weggenomen.

Ofschoon men zich aan den eenen kant moet verheugen, dat aan deze industrie, die tot zoo onnoemelijk veel kwaad leidt, de bodem is ingeslagen, zoo is het aan den anderen kant te voorzien, dat de arbeidende bevolking alhier welke des winters, bij stilstand van ander werk, in den smokkelhandel van zout grootendeels haar bestaan vond, den volgenden winter gebrek zal lijden.

— In de *Schiedamsche Courant* leest men het volgende, 't welk ook in deze provincie bij de meer en meer zich verbreidende longziekte, vooral in het Westerkwartier, behartiging verdient:

Bij den aanvang van het tijdstip, meest geschikt voor de kunstbewerking der inenting van de longziekte op het rundvee, meenden wij het in het belang van die veehouders, welke nog niet genoegzaam overtuigd mogten zijn van de heilzame gevolgen dezer kunstbewerking, niet ongepast, te verwijzen naar het allezins belangrijke verslag door de provinciale commissie ter bevordering van de inenting der longziekte op het rundvee in Zuid-Holland, onder dagteekening van den 7den Junij j.l. uitgebragt. Wij kunnen bij de gunstige berigten daarin vervat nog melden, dat de inenting in dezen omtrek vrij algemeen wordt aangewend, en dat bij de veehouders in de omliggende gemeenten Mathenesse en Kethel de meest overtuigende bewijzen voor de deugdelijkheid daarvan ruimschoots ondervonden worden, zoo zelfs, dat onder hoogst aanzienlijke veestapels de ziekteverschijnselen niet noemenswaard zijn.

Wij vernamen daarenboven uit den mond van een zeer geloofwaardig veehouder, dat hij niet geschroomd heeft zijn behoorlijk ingeënt vee voor de laatste tentoonstelling der maatschappij van landbouw alhier bestemd, te plaatsen in zwaar besmette stallen in eene der bovengenoemde gemeenten, en dat dit vee daarvan niet het allerminste nadeelige gevolg heeft ondervonden.

Een ander sprekend bewijs van het hoogst nuttige vernamen wij uit den mond van iemand, onder wiens toezigt de volgende proef werd genomen: twee runderen die bij de inënting gebleken waren de meeste vatbaarheid voor de longziekte te bezitten, werden, na de kunstbewerking met vrucht te hebben ondergaan en na verloop van den vereischten tijd, geplaatst in een buitengewoon besmetten ziekenstal, waarin het vuile stroo nog lag van zieke en gestorven beesten; zij werden gevoed met voedsel waarmede sterk zieke runderen in aanraking waren geweest; terwijl de aanwezige zieken schier alle stierven, bleven de twee ingeënte gezond en was alleen eene zwelling te bespeuren aan den staart, waar de inenting geschied was; een der twee verloor aan de gevolgen den staart, beiden bleven echter volmaakt gezond, na de allerhevigste besmetting te hebben doorgestaan.

De Suiker-Cultuur.

Voorzeker zijn er weinige zaken in de wereld meer bekend en van veelvuldiger gebruik dan de suiker: aan het pasgeboren kind wordt zij, slechts weinige uren na zijne intrede in de wereld, met water vermengd, toegediend, en de stervende vindt er vaak eene laatste lafenis bij, weinige oogenblikken vóór dat de ziel het gesloopte ligchaam verlaat.

Maar hoe algemeen het gebruik van de suiker ook moge zijn, toch gelooven wij dat een betrekkelijk gering aantal menschen juist weten van waar zij komt en welke bewerkingen er vereischt worden om haar in dien droogen vorm te brengen, zoo als die bij ons bekend is. Wij achten het daarom niet ondienstig het volgende aan het *Volksblad* ontleende mede te deelen.

Suiker wordt uit vele artikelen verkregen. In vroegere dagen gebruikte men wel eens cichorei, aardappelen en andere natuurvoortbrengselen, die zoet-deelen bevatten, om daarvan suiker te vervaardigen. De uitkomsten waren echter gebrekkig en men verkreeg slechte en dure suiker, die niet te vergelijken was met de algemeen bekende koloniale rietsuiker. Alleen de suikerbereiding uit den beetwortel heeft met deze kunnen blijven bestaan en wordt tegenwoordig in Frankrijk op eene zeer groote schaal gedreven.

Wij bepalen ons hier bij de cultuur der rietsuiker.

Het suikerriet is een voortbrengsel van heete gewesten en schuwt het ongestadige klimaat van Europa. Hoe heeter het klimaat is, des te beter voor den groei van deze plant, mits die hitte gepaard ga met regen, tijdens den groei. De plant gelijkt veel op onze vaderlandsche biezen, met dat onderscheid, dat zij veel forscher is en bij volkomen rijpheid eene hoogte van ruim 8 voeten bereikt. De landen, waar het meeste suikerriet verbouwd wordt, zijn: Brazilië, het eiland Mauritius, het eiland Cuba, de Philippijnsche eilanden en het aan Nederland toebehoorende eiland Java. Men kan zich een denkbeeld vormen van de toeneming van de suikerteelt op Java, als men nagaat dat in 1826 van daar werden uitgevoerd 19,795 picols suiker (een picol is ruim $61\frac{1}{4}$ (61.521) Ned. ponden), in 1827 32,220 picols, in 1829 73,779 picols, in 1836 circa 500,000 picols en dat in de laatste jaren dit cijfer tot bijna de 2 millioen picols per jaar is geklommen. (Aan wijlen den Gouverneur-Generaal J. van den Bosch komt de eer toe, dat hij de suikerteelt op Java zeer heeft uitgebreid, en daartoe aan diegenen die ondernemingszucht gevoelden, om zich daaraan te wagen, zeer vele voordeelen aanbood. De grove winsten die sommige contractanten uit de voordeelige bepalingen hunner suiker-contractanten trokken en ook soms de verliezen, die het Gouvernement geleden heeft door de niet-naleving van de verpligtingen van de contractanten, zijn oorzaak geweest, dat in de laatste tijden de bepalingen om suiker-contracten te erlangen, veel bezwarender zijn geworden.)

Is nu het riet rijp, wat met 15 à 18 maanden het geval is, dan wordt het gesneden tot digt bij den grond, ontdaan van zijne bladeren en naar den molen vervoerd.

Hier wordt het riet tusschen ijzeren cylinders, daartoe door water of stoom in beweging gebragt, vermorzeld en het vocht uitgeperst. Dit vocht heeft een vuil ligtgroene kleur, is zoetachtig van smaak, maar flaauw en alles behalve aangenaam. Het wordt daarop naar het kookhuis gebragt, in groote ijzeren pannen overgestort en door sterke koking gezuiverd en in eene dikke bruine brij veranderd. Uit de pannen wordt die brij in regtovereindstaande lange potten gedaan, welke eene kleine opening van onderen hebben, dienende om de stroop, die uit de potten druipt, door te laten; op die brij wordt dan eene laag modder gelegd, die na verloop van eenige dagen vernieuwd wordt en gedurende 40 dagen op de suiker blijft liggen en er dan wordt afgedaan. De dikke brij is dan veranderd in harde suiker, waarvan drie soorten worden gemaakt naarmate den meer of minderen graad van witheid; onmiddellijk onder de modderlaag is de suiker het witst, midden in wat bruiner en aan het eind het donkerst en ook het vochtigst. Nu wordt de suiker in stevige manden van bamboes gedaan en aldus naar Europa verscheept.

Hoe wit die suiker nu ook zij, verlangt de Europesche weelde toch nog iets beters, en deze taak is weggelegd voor de suikerraffinaderijen, van welke er verscheidene, en daaronder zeer belangrijke, te Amsterdam en te Rotterdam aanwezig zijn. In die raffinaderijen wordt de suiker, door koking en bijvoeging van zuiverende middelen, tot de witheid der sneeuw gebragt, en zij verschaffen, door de vele takken van nijverheid daaraan verbonden, brood aan duizende landgenooten en zijn eene der hoofdoorzaken, dat Nederland nog eene belangrijke rol vervult onder de handeldrijvende volken.

AANBESTEDING.

Groningen, 10 October. Heden morgen had alhier in het provinciehuis bij inschrijving en opbod de aanbesteding plaats van het vernieuwen van de Loppersummertil, in den rijksweg van Groningen naar Delfzijl, met het verbeteren van de opreden. Dit werk werd ingezet op *f* 5000, telkens met *f* 50 verhooging; laagste bieder L. K. Meek, te Metslawier (prov. Friesland) voor *f* 6000.

INGEZONDEN STUKKEN.

De Arresten vdn den Hoogen Raad.

Onbetwistbaar zeker is het, dat de arresten van den Hoogen Raad der Nederlanden, vooral ook in het stuk der belastingen, van het uiterste gewigt zijn, niet slechts omdat dezelve zoowel voor de respective besturen als voor de belastingschuldigen, ten rigtsnoer kunnen en moeten verstrekken, maar ook dewijl daardoor de zoo zeer gewenschte gelijkmatigheid in de toepassing der wetten wordt bevorderd.

Het was dan ook met het levendigste genoegen, dat wij kennis namen van een op heden in deze Courant geplaatst artikel van den heer E. B., ten doel hebbende om de turfschippers indachtig te maken op een arrest van den bovengemelden Raad van den 27sten Mei 1856, waarbij is beslist, dat een schipper, die overigens aan de voorwaarden der vrijstelling beantwoordt, enkel door den verkoop bij kleine partijen uit zijn vaartuig, niet aan het patentregt onderhevig wordt. — Zed. duide ons echter eene geringe aanvulling van zijn berigt niet ten kwade, deze namelijk, dat de onderwerpelijke uitspraak van den Hoogen Raad is uitgelokt door eene tegen een' schipper te Appingedam bewerkstelligde bekeuring, en dat wijders, bij het bewuste arrest, is bevestigd het vonnis der arr.-regtbank te Appingedam van den 27sten Julij 1855, benevens het confirmatoir arrest van het prov geregtshof alhier van den 21sten Jan. 1856, zoodat het licht over het betwiste punt uit deze provincie is opgegaan; eene omstandigheid die, onzes bedunkens, wel der vermelding mag worden waardig geacht. — Te bejammeren is het intusschen, dat de heer E. B. het voor de bedoelde turfschippers zoo verblijdend berigt, niet eenige dagen vroeger heeft medegedeeld; hij had alsdan die menigte van schippers, die men in de maand Mei dezes jaars, — nadat het gevoelen der regtbank te Appingedam en van het hof te Groningen ten deze reeds bekend was — als het ware heeft gedrongen om zich van patent te voorzien, in de gelegenheid gesteld, om van de onregtmatig betaalde belasting teruggave te kunnen vragen, waartoe thans echter de wettelijke termijn is verstreken.

Maar hoe dit ook zijn moge, de handelwijze van den heer E B., om door middel der Courant aan de voormelde uitspraak publiciteit te geven, verdient den meesten lof; geen gedrukt geschrift toch dringt tot zoo vele woningen en in zoo vele handen door, als de gretig gelezen wordende Courant, en z. eds. voorbeeld heeft dan ook een' zoodanigen indruk op ons gemaakt, dat wij ons dadelijk opgewekt hebben gevoeld, om de aandacht te vestigen op eenige andere beslissingen van den Hoogen Raad, over onderwerpen van niet minder algemeen belang dan het bovengedachte, en waaromtrent door de ambtenaren die niet met deze beslissingen bekend zijn, nog dagelijks tegen de ingezetenen allerlei ongegronde processen-verbaal worden opgemaakt.

Wij zullen te dien einde, in de eerste plaats, beginnen met het middel voor de *personele belasting*, en wel wat aangaat

A. *De aangifte van paarden in de 4de klasse als verhuurder.*

Hieromtrent zijn bij den Hoogen Raad twee arresten gewezen, te weten:

1) Van den 19den December 1854 (van den Honert, deel VI, bladz. 41), waarbij conform het vonnis der arr.-regtbank te Appingedam van den 20sten October 1854, is beslist, dat het aan een' belastingschuldige, die het beroep van verhuurder uitoefent, vrijstaat om zijn in de 4de klasse aangegeven paard, tevens tot eigen gerief te bezigen.

2) Van den 8sten November 1853 (v. d. Honert, deel V, bladz. 299), houdende beslissing, dat paarden aangegeven als paarden der 4de klasse, tot die klasse blijven behooren, ook wanneer zij door den verhuurder tot eigen gemak (zelfs met een koetsier in liverei) gebruikt worden voor rijtuigen op veren en riemen.

De voormelde arresten zijn bepaaldelijk daarop gebaseerd, dat bij de wet, voor de aangifte en toelating van paarden der 4de klasse, geene andere bepalingen zijn gemaakt, dan dat men voor de uitoefening van het beroep van verhuurder, behoorlijk gepaten-

teerd — en die uitoefening zelve klaarblijkelijk en algemeen bekend zij.

Slechts aan deze beide voorwaarden moet alzoo de aangifte getoetst worden en geene andere onderscheidingen, gelijk vroeger en nog bij voortduring wel eens worden gemaakt, zoo als het meestal voor eigen gerief of gemak bezigen van het paard; het al dan niet noodige van het beroep van verhuurder; de maatschappelijke stand des belastingschuldigen enz. enz., niets van dit alles kan in eenige gegronde aanmerking komen.

B. *Het tijdelijk gebruiken van paarden toebehoorende aan andere personen dan verhuurders.*

Ter dezer zake bestaan de twee navolgende arresten:

1) Van den 28sten Mei 1853 (v. d. Honert, deel V, bladz. 208), waarbij is verklaard, dat een belastingschuldige, die een aangegeven paard, voor eene chais op veren, niet anders heeft gebruikt dan ter leen, voor eene enkele reis, de wet niet heeft overtreden.

2) Van den 28sten September 1852 (v. d. Honert, deel V, bladz. 73) houdende beslissing, dat iemand, die gewoon was, van een landbouwer, meermalen een paard te huren of gebruiken, doch gemiddeld niet meer dan éénmaal per week, en daarvoor telkens bij de reis of bij den dag, aan den eigenaar de huur betaalde, niet verpligt was, om dat paard in de belasting aan te geven.

De motieven van deze arresten komen in hoofdzaak hierop neder, dat een gebruik ter leen, voor eene enkele reis, niet als een vast gebruik kan beschouwd worden, en dat iemand hierdoor zeer zeker, ook naar het gewone spraakgebruik, niet kan gezegd worden een paard tot gemak of weelde te hebben gehouden; en wat het tweede geval betreft, dat het gebruik van het paard gemiddeld niet meer dan eenmaal per week plaats vond.

C. *Het verrigten van koetsiers- en staldienst door oppassers.*

Ook ten aanzien van dit punt bestaan twee arresten, zijnde de navolgende:

1) Van den 4den Febr. 1851 (v. d. Honert, deel IV, bladz. 209), houdende beslissing, dat de van de belasting vrijgestelde oppassers, ook koetsiers- en staldienst en over het geheel dezelfde diensten kunnen verrigten, waartoe anders belastbare dienstboden worden gebezigd, en zulks uit overweging, dat omtrent deze lieden geene andere beperking is gemaakt, dan dat dezelve geene liverei dragen, niet inwonen bij hen, in wier dienst zij zijn, en tevens meer dan één afzonderlijk wonend persoon of gezin bedienen.

2) Van den 13den April 1852 (v. d. Honert, deel V, bladz. 38), waarbij is beslist, dat het voor de vrijstelling der oppassers, een vereischte is, dat zij meer dan één afzonderlijk wonend persoon of gezin, al is het ook niet dagelijks, echter doorgaande en vast bedienen.

Ten slotte vermeenen wij nog te moeten mededeelen een arrest van hetzelfde hoogste Regterlijk Collegie van den 27sten Junij 1854 (v. d. Honert, deel V, bladz. 378), betrekkelijk het middel *geslagt*; bij welk arrest is beslist, dat een belastingschuldige die, binnen de 24 uren na de aangifte, zonder het onderzoek der ambtenaren af te wachten, tot de slagting overgaat, zich aan geen misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding schuldig maakt. — Wij vermeenen hieromtrent te moeten opmerken, dat wel bij de wet de tijd van 24 uren voor de bevoegdheid tot benadering wordt toegestaan, doch dat overigens geene boete of straf is vastgesteld ten aanzien van hem die, zonder de komst der ambtenaren af te wachten, tot de slagting van een veraccijnsd stuk vee overgaat.

Groningen, 8 October 1856. H. EVERS.

In de Groninger Courant van den 28sten Sept. komt een artikel voor *over de vervalsching van roggenbrood*, waarbij de schrijver instemt met een vroeger stuk, 't welk de noodzakelijkheid aantoont om ook hier broodfabrijken op te rigten. Hij vermeent » dat daardoor de voordeelen van de afschaffing van den accijns meer algemeen zullen worden genoten," en vervolgens, » dat bij de tegenwoordige wijze van broodbereiding, de bakkers wel meermalen zemelen in plaats van meel in het brood mengen." — Met het grootste misnoegen zien wij het, hoe telkens tegen de bakkers en hunne broodbereiding wordt geschreven en dat geene stem zich verheft, om die stukken tegen te spreken. Is het dan waarheid wat er beweerd wordt?

Wij willen dit eens wat nader beschouwen. Eerst meent bovenbedoelde schrijver, dat de prijs van het roggenbrood goedkooper moet zijn dan de bakkers dien zetten. Om dit beweren te staven, wordt er op gewezen, dat de prijs hier ter stede 2 cent hooger was dan te Winschoten. Nu ja, dit was ook der moeite waard om te berigten. Ieder regtschapen mensch moet het den bakkers hier in Groningen ten goede duiden, indien de zetting eens eene week langer op denzelfden prijs blijft staan dan elders in de landplaatsen, wanneer hij kennis draagt van het hier heerschende misbruik, dat namelijk de bakkers bij de opzetting van den broodprijs in den regel dien hoogeren prijs ook eerst eene week na die zetting verkrijgen, terwijl die te lande, voor zoover wij weten, dadelijk naar de zetting betaald wordt. Verder moest men, om billijk te zijn, er eveneens notitie van genomen hebben, wanneer in de provincie de broodzetting hooger is dan hier ter stede, gelijk o.a. in den gepasseerden zomer in verscheidene landdorpen het geval was en in de vorige week nog in Warffum, waar het brood toen 2 centen duurder was dan hier. En regt gesproken, mogt het roggenbrood hier geregeld wel 1 à 2 cent duurder zijn, dewijl de bakkers hier met meer bezwaar wonen dan elders. Eindelijk merken wij als een bewijs, dat het brood hier niet te duur wordt gesteld, nog dit op, dat de vroegere zetting van het roggenbrood door burgemeester en wethouders vooral niet minder was dan thans, nu de bakkers de broodprijzen maken.

In de tweede plaats wordt beweerd, dat de bakkers, nu de belasting van het koren af is, meer zemelen gebruiken dan vroeger. Zoude dit waar wezen? Zoude het brood inderdaad nu zoo oneindig veel slechter zijn? Wij vertrouwen, dat een onpartijdig onderzoek hier een ontkennend antwoord geven zal, daar wij ons overtuigd houden, dat het brood nog even zoo deugdzaam is als vroeger, en zijn er dan ook bakkers, die, om hun brood veel onder de zetting te kunnen slijten, de kwaliteit van hun brood verminderen, — onregtvaardig is het, den bakkers in het algemeen daarom een klad te willen aanwrijven.

Er schuilt achter al dat schrijven over de te groote duurte en slechte kwaliteit van het brood iets anders. Broodfabrijken moeten er opgerigt worden, waardoor de ingezeten een achtponds roggenbrood ligtelijk een paar cent minder zouden kunnen verkrijgen. De bemiddelde menschen moeten volstrekt zulke fabrijken oprigten, al kunnen zij dan ook geen interest van hun geld maken. Maar is dit wel een regtschapen beginsel om aan een deel der nijvere ingezetenen hunne zuur verdiende penningen nog te onthouden? Zoude dit niet moeten genoemd worden de maatschappij te bederven? Of zouden, om consequent te blijven, de meer bemiddelde ingezetenen dan ook niet bij voorbeeld kruidenierswinkels moeten opzetten, ten einde de dagelijksche meelsoorten goedkoop te kunnen verkoopen? Mij dunkt de meerbemiddelde ingezetenen kunnen nuttiger hun geld besteden door het in ondernemingen te doen of daarvoor land te ontginnen. Dit zal ieder mensch goedkeuren. Maar waar zouden de bakkers heen die geen middelen hebben, als hier eene of meer broodfabrijken kwamen? Zij zouden immers noodzakelijk tot armoede moeten vervallen.

En wat eindelijk die zoo hoog uitgemetene vervalsching van brood betreft, waarvan de hoogleeraar van der Boon Mesch zulk een sterk sprekend voorbeeld uit Leiden heeft bijgebragt, meenen wij te moeten opmerken, dat dergelijke vervalschingen wel anders konden worden tegengegaan dan juist door fabrijken; dat er ook zonder deze wel een bepaald toezigt over de kwaliteit en kwantiteit van het brood kon gehouden worden, zoo als vroeger ook altijd gebeurde, met toepassing van boete tegen die bakkers, die het niet goed leverden. Maar de Regering heeft zelve alle toezigt over het brood afgeschaft. Op een hernemen van dat toezigt moest worden aangedrongen, liever dan op het oprigten van fabrijken. Dat zou aan *alle* ingezetenen een gezond en smakelijk voedsel verschaffen.

X.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

KOPPENHAGE, 10 October.

De kwestie nopens de Sondtol is vereffend. Alle Staten zijn tot de voorgestelde kapitalisering toegetreden.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 11 *October.*

Nederland Werk. Schuld	à 2$\frac{1}{2}$	pCt.	62$\frac{5}{8}$.
Dito Dito	» 3	»	74$\frac{1}{2}$.
Dito Dito	» 4	»	93$\frac{3}{8}$.
Oostenrijk Metalliek	» 5	»	74$\frac{1}{8}$.
Dito 1851 en 1852	» 2$\frac{1}{2}$	»	38$\frac{3}{8}$.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	83$\frac{7}{16}$.
Dito Nation. Metall	» 5	»	75$\frac{9}{16}$.
Spanje Onbep. St.	» 1$\frac{1}{4}$	»	23$\frac{7}{8}$.
Dito Binnenl	» 3	»	38$\frac{1}{16}$.
Portugal	» 3	»	44$\frac{1}{16}$
Rusland Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	103.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	102$\frac{1}{4}$.
Dito bij *Hope*	» 4	»	—
Dito bij *Stieglits*	» 4	»	—
N. Leening van 1855 bij *Stieglits*, 5de serie	» 5	»	—
Dito 6de serie	» 5	»	94$\frac{1}{16}$.

LONDEN, 11 *October.* Consols 92$\frac{5}{8}$.

PARIJS, 11 *October.* Fransche 3 pCt. 67.30.

WEENEN, 11 *October.* Metalliek 5 pCt. *f* 82$\frac{1}{2}$. Nat. Leening *f* 83$\frac{3}{8}$. Wissel op Londen *f* 10.17. Zilver *f* 6$\frac{3}{4}$.

KERKNIEUWS.

Hemelum, 7 October. Uit het medegedeelde viertal kandidaten is heden tot predikant beroepen M. van Heijningen Nanninga.

— Bij de Herv. gemeente te 's Heer Abts- en Sinoutskerke is beroepen ds. C. Giltay, pred. te 's Heer Arendskerke c. a.

— Te Schagen is het volgende zestal geformeerd: ds. Berghege te Twisk; Boer te Pernis; Calkoen te St. Maarten c. a.; Hobus te Barsingerhorn c. a.; Jans te Westzaan, en Wolters te Grootebroek.

— Ds. Nonhebel te Heemse is niet te Scherpenzeel beroepen; deze plaats is niet vacant.

— Ds. J. D. van der Plaats, te Hindeloopen, door de Doopsgezinde gemeenten te Woudsend en Stads Kanaal tot herder en leeraar verkozen, heeft het beroep naar de eerstgemelde plaats aangenomen.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 7 Oct., *Loorbach* Cathar. Freerk., Archangel; *Slinger* Geessina, Riga; *de Groot* Twee Gebroeders, Koningsb.; *Blaak* Jantina, Kiel; *Harkema* Meinskina, Dantzig; *Visser* Vr. Luppina, Leer; — 8 *Rietveld* Estafette, Bat.; *Kuipers* Neeltina Jettina, Arch.; *de Jonge* Wilhelm. Klasiena, Dantzig; *de Jonge* Klasina Magrietha, Emden.

TEXEL 8 Oct., *de Vries* Jantina, Koningsb.; *Koning* Joh. March. en *Kuiper* Alida Schuringa, Petersb.; *de Jonge* Margar. Hend., Noorw.

VLIE 6 Oct., *Kanters* Vr. Anna, Petersb.; *Waterborg* Joh. Christ., Dantzig; *Burghardt* Noordster, Noorw.

HELVOET 8 Oct., *Koster* Dankbaarheid, Bilbao; *Brandt* Gerardina, Archangel; *Bakker* Vriendschap en *Landeweer* Zeevaart, Petersburg; *Geelmuiden* Cathar. Johanna, Riga.

BROUWERSHAVEN 7 Oct., *de Groot* Johanna Wilhelm., Nerva.

SOERABAYA 31 Julij, *v. d. Valk Jr.* Mercator, Amst.; *Bonn* Hendrika, 1 Aug. *van Gijsel* Stad Amsterdam en 3 *Boer* Zes Gezust., Bat.

St. HELENA 20 Aug., *Tromp* Amboina, v. Bat. n. Rott.

NAPELS 1 Oct., *Detering* Hercules, Amst.

LONDEN 6 Oct., *Legger* Drie Gebroeders, Petersb.; — 7 *Verschoor* Beatrix, Canton; *Sterenberg* 2 Broeders, Arch.; *Bontekoe* Zeemeeuw, Petersburg.

Bij het ZUID-VOORLAND 5 Oct., *Abbink* Amazone, v. Amst.

Bij DEAL 4 Oct., *van Dusseldorp* Vlaardingen, 6 *Janzen* Factorij en *Knappert Jr.* Laurentius en Emilia, v. Rott. n. Bat.; *Schuur* Aaltje Pronk, v. Petersb. n. Belfast.

Bij DUNGENESS 6 Oct., *v. d. Kolk* Dorothea, v. Amst. n. Cardiff.

Bij NEWHAVEN 5 Nct., *Nepperus Tzn.* Mercurius, v. Akyab n. Middelburg.

NORTH SHIELDS 4 Oct., *Huizinga* Ceres en *Valom* 7 Broeders, Amst.; *Corporaal* Vr. Martha, Zwolle.

STOCKTON 4 Oct., *Feijes* Jonge Klaas, Rott.

YARMOUTH 4 Oct., *de Jong* Twee Gezusters, Alkmaar.

HAMBURG 6 Oct., *Prins* Heerenveen, Malaga.

CUXHAVEN 6 Oct., *Kolk* Dankbaarheid, Petersb.

WARNEMUNDE 3 Oct., *Riebeling* Cath. Marg., Amst.; — 6 *Schoon* Antje Schoon, Londen.

SWINEMUNDE 6 Oct., *Stuitvoet* Annech. Harmina, Newc.

KIEL 4 Oct., *Ketelaar* Phoebus, Petersb.

KOPPENHAGE 3 Oct., *Biese* Alida Hendrika, Sunderland; *Doekes* Alida Giezen, Charlestown.

PILLAU 6 Oct., *Besseling* Elsina en *Smit* Anna Jantina, Londen; *Glim* Willemtina, Bremen.

CROONSTAD 30 Sept., *Dekker* Vertrouwen, St. Davids; — 1 Oct. *Voordewind* Hillegonda, Newc.

SANDHAMN 1 Oct., *de Groot* Johanna Maria, 2 *Kolkman* Geertr. Margr. en *Mulder* Feika Jantina, Petersb.

Vertrokken.

AMSTERDAM 8 Sept., *Braunstahl* Hermanus Izaäk, Sur.; *Reiners* Sirius, Newc.; *Mewes* Margaretha, Koningsberg.; — 9 *Hoff* Grietje Bos, Triest.

KONSTANTINOPEL 25 Sept., *Mulder* Maria Louisa, Marseille.

SMIRNA 23 Sept., *Everts* Drie Aurelia's, Queenstown.

VENETIE 27 Sept., *van Emmen Jr.* Helena Brons, Rott.

CADIX 20 Sept., *Lindhorst* Zuidhorn, Rio Grande.

RAMSGATE 6 Oct., *de Boer* Eensgezindheid, Livorno.

FALMOUTH 6 Oct., *Hoveling* Triest, Shoreh.; *Lovius* Waakzaamh., *Mulder* Zorg en Vlijt, *Leeuw* Hendrika Jantina, *Bakker* Harm. Cath. en *de Boer* Fpimachus, Liverpool; *Schut* Coert Cornelius, Dundalk.

CARDIFF 4 Oct., *van Dijk* Samarang, Rio de Janeiro; *Warssen* Herwijnen, Rott.

MONTROSE 5 Oct., *de Grooth* Margar. Gesina, Grangemouth.

HAMBURG 7 Oct., *Heins* Frouwina Margaretha, Amst.

RUGENWALDE 2 Oct., *v. d. Veen* Goede Hoop, Hamburg.

STOCKHOLM 2 Oct., *Mulder* Vriendschap, Petersb.

GOTHENBURG 29 Sept., *Gnodde* Sophia, Engeland.

MEMEL 3 Oct., *Tent* Maria, Harl.

DANTZIG 5 Oct., *Kars* Roelfina, *Loots* Sara, *Oorburg* Hendrika Ellida, *Kroon* Hermina en *Lenger* Elisabeth, Amst.

NERVA 23 Sept., *Smit* Alegonda Rensina en 24 *Reinders* Jacoba Geziena, Duinkerken; — 26 *de Vrede* Irene en *Lohman* Roelfina Gerardina, Amst.

KIEL 4 Oct., *Bos* Elisabeth, Amst.; — 6 *Beekman* Prov. Drenthe, Koppenhage.

KROONSTAD 1 Oct., *Oldenburger* Catharina, Montrose; *Hitman* 2 Gebroeders en *Doewes* Geerdina, Amst.; *Kuiper* Catharina Johanna, Rott.; *Kemper* Nijverheid en *Drent* Adm. graaf van Heiden, Elseneur.

BOLDERAA 3 Oct., *Pot* Anna Arendina en *Peper* Alida, Elseneur; *Meijer* Cornelia, Holland.

HOLTENAU 6 Oct., *Drewes* Twee Gezusters, Gron.

RENDSBURG 2 Oct., *Scholtens* Regina Hillechiena, Zwolle; — 3 *Gort* Frouw. Steenhuizen, Colberg; *Valomstra* Alida, Koningsb.; — 4 *Leuning* Battruida, Memel; *van Borkum* Geerdina Cornelia en *van Sluis* Tjakina, Stettin; *Bernardus* Agatha Hendrika, Dantzig; *Bisinga* Cath. Charlotta, Koningsb.; *Drent* Anna Cathar., Londen; — 5 *Prins* Roelfina, Iprum; *Broekema* Ida Hillechiena, de Oostzee; — 6 *Keun* Elsina Jettina, Burg.

Zeilklaar.

GIBRALTAR 20 Sept., *Hazewinkel* Roelf Giezen Jr., Queenstown.

LIVERPOOL 6 Oct., *Smit* Garonne, Amst.; *de Haan* Mercur., Malta.

NEWCASTLE 4 Oct., *Oostema* Hunsingo, Koningsb.; *Puister* Riaka, Koppenhage.

Groningen, 11 Oct. Binnengekomen het nieuwgebouwde brikschip Helmers, kapit. *A. Messen*, van Rotterdam, groot 125 last, gebouwd op de werf van *E. H. Meursing*, te Hoogezand.

Delfzijl, 10 Oct. Binnengek. 5 Oct., *v. d. Werf* Alida, Newc.; *Zeven* Concordia en *Pot* Renske, Noorw.; *de Wall* Geziena, Stettin; *Riepma* Agatha, Dantzig; *Roggenberg* Flora, Stettin; — 5 *Leeuw* Anna Afina, *Schreuder* Sijlina Titia, *Schelts* Catharina, *Koning* Klaziena, *Lodewijks* Cath. Arendina, Noorw.; — 6 *Lindeboom* Geziena, Stettin; *de Roth* Cathar. Maria, de Belt; *Albers* Louisa Susanna, Noordpijp; *Jacobs* Stad Leer, Bremen; *Buisman* Vr. Catharina, Hamb.; — 9 *Pot* Geziena, *Bontekoe* Jonge Lucas, *v. d. Werf* Alida en *de Jonge* Jantina Engelina, Noorwegen.

Zoutkamp, 10 Oct. Binnengek. 8 Oct., *Meijer* Roelina, Koningsb., 9 *Loots* Catharina, Hamburg.

Zeilklaar 9 Oct., *Huges* Johan Gerard, Osterrisöer.

Bordeaux, 4 Oct. Het schip Ida, kapit. *van der Bijk*, van Newc. naar Lissabon, op de Garonne binnengeloopen, heeft den 27 Sept., in de Spaansche zee, een hevigen storm doorgestaan, daardoor de geheele stuurboords verschansing, den kajuitskap en alles wat zich op het achterschip bevond, verloren en de kajuit en de kerk vol water gekregen.

Dartmouth, 5 Oct. De Nederl. brik Zeemeeuw, kapit. *Sikkema*, van Konst. naar Antw., is gisteren alhier met 7 voeten water in het ruim, gesprongen fokke- en bazaansmast; verlies van zeilen, barkas en met belangrijke schade aan dem boeg, binnengebragt, zijnde op de hoogte van Goudstaart, in een hevigen storm, door eene Engelsche bark aangezeild.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

5 Oct. *Lieffijn*, Goede Verwacht., v. Petersb. n. Gothenb., m. rogge.
Verlee, Vr. Roelina, v. Keningsb. n. Cherbourg, m. hennep.
Huisman, Maria Margar., v. Rott. n. Petersb., m. ballast.
Nieuwenhuis, Equator, v. Antw. n. Petersb., n. stukg.
de Boer, Eendragt, v. Harl. n. Memel, m. pannen.
Vos, Stientje Maria, v. Antw. n. Riga, m. ballast.
Zeven, Elisabeth, v. Bergen n. Stettin, m. haring.
Drewes, Hendrika, v. Koningsb. n. Londen, m. haver.
Dijk, Maria, v. Amst. n. Koningsb., m. stukg.
Holstein, Vriendschap, v. Harl. n. Dantzig, m. ijzer.
Efting, Harmanna, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
Kiewit, Maria Cathar., v. Petersb. n. Amst., m. potasch.
6 — *Molema*, Paulus, v. Dundee n. Stettin, m. steenk.
Stuivoet, Margretha, v. Amst. n. Pernau, m. ballast.
de Groot, Zeldenrust, v. Hobroe n. de Oostzee, m. ballast.
de Boer, Catharina, v. Amst. n. Riga, m. stukg.
Blijstra, Concordia, v. Schiedam n. Pernau, m. ballast.
Kramer, Catharina, v. Bergen n. Riga, m. haring.
Schabeling, Maas, v. Rott. n. de Oostzee, m. ballast.
Schenk, Ida Cornelia, v. Antw. n. Windau, m. ballast.
Harding, Alida, v. Antw. n. de Oostzee, m. ballast.
Visser, Willem Frederik, v. Amst. n. Petersb., m. stukg.
Jonker, Zwanette, v. Malaga n. Kroonstad, m. stukg.
Nanninga, Elsina, v. Amst. n. de Oostzee, m. ballast.
Mooi, Geertje, v. Londen n. Koningsb., m. suiker.
Lindeboom, Margaretha, v. Cork n. de Oostzee, m. ballast.
Walker, Maria, v. Rott. n. Libau, m. ballast.
Pik, Maria Aurelia, v. Amst. n. Stockh., m. stukg.
Dijk, Barend, v. Amst. n. Petersb., m. stukg.
Vogel, Johannes, v. Liverpool n. Reval, m. zout.
Struik, Jantina, v. Londen n. Koningsb., m. suiker.
de Jonge, Henderika, v. Dundee n. Koningsb., m. steenk.
Fenenga, 3 Gebroeders, v. Amst. n. Petersb., m. stukgoed.
Hansen, Anna Maria Elisab., v. Bergen n. Koppenh., m. ijzer.
Elsingh, Alpha, v. Antw. n. Kroonstad.
de Groot, Concordia, v. Petersb. n. Amst., m. rogge.
7 — *Rasker*, Johanna.

De wind den 5 Oct. Z.W., W.; den 6den W.N.W., N.W.; N.N.W.; den 7den O.N.O.

SCHEEPSVRACHTEN.

Dantzig, 6 Oct. De vrachten blijven steeds teruggaande; naar de kolenhavens 2 sh. 10$\frac{1}{2}$ d., Leith 3 sh. 4$\frac{1}{2}$ d. p. qr. tarwe, 18 sh. 6 d. p. load balken, Londen 24 sh. voor dito, Emden *f* 21 p. last hout.

Koningsbergen, 5 Oct. De vorige week zijn slechts weinige schepen aangekomen; de stand der vrachten is niet veranderd. Naar Amsterd. *f* 30 p. last tarwe en hennep, de Maas *f* 31 p. last tarwe, Londen 4 sh. à 4 sh. 3 d., Hull 3 sh. 9 d. à 4 sh. p. q. tarwe, Duinkerken 69 fr. en 15 pCt. p. 1000 kilo vlas.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

HELVOET 9 Sept., *de Groot* Sieka, Petersb.; *Balk* Concordia, Nerva; *Postema* Gesina, Riga; *de Haan* Jantina Gesina, Koningsb.

VLISSINGEN 9 Oct., *Nepperus* Mercurius, Akyab; *Datema* Margr. Hendr. en *Kuyper* Hendr. Hillech., Petersb.

BRIELLE 9 Oct., *Pronk* Henderika Geesina, Petersb.

MAASSLUIS 9 Oct., *v. d. Gaauw* de Nijverheid, Noordzee.

NORTH SHIELDS 6 Oct., *Wijgers* Johannes Herm., Lissabon; *Gruppelaar* Niessina, Zwolle; *van Wattum* Cornelia en Alida en *Lever* Professor Kaiser, Gron.; *Veling* Catharina, Husum; — 7 *van Leeuwe* Noordhorn, Gron.; *Schuring* Antje Schuring, Vlaard.; *Sprik* Grietiena Hillechiena, Londen.

LONDEN 8 Oct., *Smit* Arentina, Petersb.

LEITH 6 Oct., *van Weerden Poelman* Doethea Christ., Ibraila.

HARTLEPOOL 6 Oct., *Teensma* Adolf Eduard, Middelb.

DEAL 6 Oct., *Tjebbes* Adm. de Ruiter, v. Amst. n. Padang.

FALMOUTH 6 Oct., *Spanjaard* Johanna Elisab., Berdianski.

MARSEILLE . . Oct., *Scherpbier* Remke, Napels; was bezig eene lading voor Seville in te nemen.

BORDEAUX 7 Oct., *Glim* Hendr. Margar., St. Sebastian.

FURUSUND 1 Oct., *Kolk* Jonge Boll, Petersb.

PILLAU 7 Oct., *Ruibing* Elsina Catharina, Rouaan.

Vertrokken.

AMSTERDAM 9 Oct., *Hoff* Gebiena van Delden, Koppenh.; *Schaap* Margar., Bergen; — 10 *Jaski* Adèle, Bat.; *Mooi* Tiessina, Dantzig; *Ahrens* Maria Bertha, Stettin.

TEXEL 9 Oct., *Visser* 3 Gebroeders, Lond.; *Olthof* Catharina, Newcastle.

HELVOET 9 Oct., *den Breems* Verwisseling, Bilbao.

RAMSGATE 6 Oct., *Kramer* Anna, Konst.

PORTSMOUTH 7 Oct., *Lammerts van Bueren* Besoekie, v. Rotterd. n. Batavia.

LIVERPOOL 8 Oct., *de Haan* Mercurius, Malta.

PLYMOUTH 6 Oct., *Jaski* Cornelia, Bat.; *Borst* Jacobus, Runcorn.

PILLAU 7 Oct., *de Haan* Aurora, Amst.

230ste STAATSLOTERIJ.

Prijzen van *f* 100 en daarboven.

Trekking der Vijfde Klasse.

11*de Lijst.* No. 11757 en 17862 beide *f* 1000; no. 2809 en 13460 beide *f* 400; no. 606, 4981, 18391 en 19137 ieder *f* 200; no. 107, 1614, 2181, 2764, 2911, 3031, 7443, 12244 en 15275 ieder *f* 100. — 12*de Lijst.* No. 18751 *f* 1000; no. 2462 en 13482 beide *f* 400; no. 674, 8058, 8345 en 12538 ieder *f* 200; no. 690, 1296, 5043, 6013, 9621, 12012, 13099, 14424, 15475, 16200 en 17546 ieder *f* 100.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 10 *October.*

TARWE.	GERST.	
Oude 70 ℔ *f*	N. Winter 52 ℔ *f* 5,90	Zw. Voer 40 ℔ *f* 3,95
N.Oml.1856 68 - 11,25	- 54 - - 6,40	- - 42 - - 4,15
- - 70 - - 12,00	- 56 - - 6,80	- - 44 - -
- - 72 - - 12,75	Zomer 54 - - 5,90	BOONEN.
- Old. 66 - - 10,25	- 56 - - 6,40	Paardeb. *f* 6, *f* 6,25,50, (*f* 7,25,50
- - 68 - - 11,00	Knobbe 60 - - 7,20	Gr. Erwt. *f*
- - 70 - - 11,75	- 62 - - 7,60	Graauwe dito *f*
- - - -	HAVER.	ZADEN, ENZ.
ROGGE.	N. Dikke 36 ℔ *f*	Old. Koolz. *f* 10, *f* 12, *f* 15
N. Inl. 62 ℔ *f* 7,40	- 38 - -	
- 64 - - 8,00	- 40 - - 4,05	Oml. dito *f* 10, *f* 12, *f* 14
- 66 - - 8,60	- 42 - - 4,25	(*f* 15,50,75
Oude 68 - - 9,20	- 44 - - 4,45	N. Aveelz. *f*
BOEKWEIT.	- 46 - - 4,65	Zomerzaad *f* 9, tot *f* 11,75
N.Gr.Zd. 60 ℔ *f* 6,65	- 48 - - 4,85	G. Mosterdz. *f* 8, *f* 10 *f* 12
- - 62 - - 7,15	- 50 - - 5,05	Lijnzaad *f*
- - 64 - - 7,65	N.W. Voer 36 - - 3,50	Dederzaad *f* 8,75, *f* 9,25, (50,75
- Zw. - 60 - - 6,55	- - 38 - - 3,70	
- - 62 - - 7,05	- - 40 - - 3,90	Gr. Gort *f* 10,75, *f* 11
64 - - 7,55	N. Zw. - 36 - - 3,55	Parel dito
- 66 - -	- - 38 - - 3,75	Raapolie per vat *f* 48,50

Tarwe slap, en niet dan iets lager te plaatsen. — Rogge en Boekweit als voren aan consumtie verkocht. — Gerst prijshoudende. — Haver nagenoeg in een doen. — Boonen traag afgaande. — In Zaden gaat voortdurend weinig om. — Gort stil.

LEEUWARDEN, 10 *Oct.* Van nieuwe tarwe was heden minder ter veil en daarvoor goede kooplust, tegen vorige prijzen. Puike van *f* 13 tot *f* 14 verkocht, ordinaire *f* 11,40 tot *f* 12, ligtere soorten van *f* 10,25 tot *f* 11,25. Puike roode *f* 13,25,50, ordinaire *f* 12,25. Rogge meer ter veil en iets lager, nieuwe inl. *f* 8,40 tot *f* 9,10; Arch. *f* 8,20,50. — Boekweit als voren met vrij goede kooplust, Vriesche zand *f* 8,10,50; Veen *f* 6,80.85. — Wintergerst zeer weinig ter veil en iets hooger gehouden, *f* 5,60, *f* 6,35; Zomergerst puike *f* 5,80; *f* 6. — Nieuwe haver tot vorige prijzen traag afgaande. Voer *f* 3,70, *f* 4.

AMSTERDAM, 10 *Oct.* Tarwe bij gerijven tot nagenoeg vorige prijzen: 128 ℔ o. b. Pools. *f* 473, *f* 475, *f* 485; 129 ℔ Nassaund. *f* 445; 128 ℔ n. Bovenl. *f* 430; 128 ℔ n. Geld. *f* 418; 131 ℔ o. n. Rijn *f* 455; 124 ℔ o. dito *f* 415; 129 ℔ Ibrail *f* 365. — Rogge in een doen: 122 ℔ Holst. *f* 238; 123 ℔ Donau *f* 275; 118, 120 ℔ Arch. *f* 250, *f* 256; 144 ℔ n. Inlands. *f* 270. — Van Boekweit verkocht: 120, 121, 122 ℔ Holsteins. *f* 280, *f* 283, *f* 286.

Koolzaad 1 p. vl. lager: Eider 80 p. vl.; op 9 vat dadelijk 85 p. vl.; Oct. 85$\frac{1}{2}$ p. vl.; Nov. 86 p. vl. — Lijnzaad in een doen: 108 ℔ Petersb. *f* 335. — Raapolie dadelijk en op levering flauwer: op 6/w. *f* 51,75; vlieg. *f* 50,25; Nov. *f* 49,75 a *f* 49,50; Dec. *f* 49,50 a *f* 49,25; Mei 1857 *f* 47 a *f* 46,75. — Lijnolie dadelijk en op levering niet williger: op 6/w. *f* 42,50; vlieg. *f* 41,25; Nov. *f* 40,25 *f* 40; Dec. *f* 38,75. — Hennepolie op 6/w. *f* 46,25; vlieg. *f* 45.

ROTTERDAM, 9 *Oct.* Tarwe: 160, 161 ℔ jar. Hoogl. Kleefs. *f* 525, *f* 535. — Rogge: 145 ℔ Arch. *f* 264.

LONDEN, 8 *Oct.* Er waren heden weinig koopers ter graanmarkt, er ging dan ook in Engelsche en vreemde Tarwe weinig om, waarbij echter de prijzen van eergisteren zich goed souteneerden. Alle overige graansoorten waren mede vast op de notering van Maandag.

Van den 10*den.* Tarwe en Haver met ruimen aanvoer. Stille markt; prijzen vast.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 11 *October.* Door geringen aanvoer geen prijs te bepalen.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 10 *Oct.* De aanvoer van schapen op de markt alhier aangebragt was niet groot, prijzen van *f* 11 tot *f* 16; van varkens was eene aanzienlijke partij aangevoerd, meest jonge soort, van *f* 7 tot *f* 34.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 10 *October.*

Nederl., Werk. Schuld 2$\frac{1}{2}$ pCt. 62$\frac{9}{16}$, 62$\frac{11}{16}$, 62$\frac{5}{8}$; Dito Dito 3 pCt. 74$\frac{1}{2}$, 74$\frac{5}{8}$, 74$\frac{5}{8}$; Dito Dito 4 pCt. 93$\frac{1}{4}$, 93$\frac{1}{2}$, 93$\frac{1}{4}$; Amortisatie-Syndicaat 3$\frac{1}{2}$ pCt. 89$\frac{3}{4}$. — Belgie, bij *Rothschild* 2$\frac{1}{2}$ pCt. 51$\frac{3}{16}$. — Spanje, Onb. Stukk. 1$\frac{1}{4}$ pCt. 23$\frac{11}{16}$, 23$\frac{15}{16}$, 23$\frac{11}{16}$; Dito 3 pCt. 41$\frac{7}{8}$, 42; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 37$\frac{7}{8}$, 38$\frac{1}{16}$, 37$\frac{15}{16}$; Coupons-Bewijzon 5$\frac{5}{16}$; Amortis. Schuld 6$\frac{7}{16}$. — Portugal, te Londen 3 pCt. 44$\frac{1}{16}$, 44$\frac{1}{8}$, 44$\frac{1}{8}$. — Rusland, Oblig. *Hope en Co.* 1798 en 1816 5 pCt. 103; Cert. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. 92; Dito 4$\frac{1}{2}$ pCt. 93$\frac{1}{2}$, 93$\frac{3}{4}$; Dito bij *Hope* 4 pCt. 84$\frac{5}{8}$. — Polen, Cert. 4 pCt. 77$\frac{7}{8}$.

Oostenrijk, Metall. 5 pCt. 73$\frac{15}{16}$, 74, 73$\frac{15}{16}$; Dito Nation. 5 pCt. 75$\frac{1}{4}$, 75$\frac{5}{8}$, 75$\frac{1}{4}$; Dito Nieuwe 1847 2$\frac{1}{2}$ pCt. 38$\frac{1}{8}$, 38$\frac{3}{8}$, 38$\frac{1}{8}$; Dito 1851 en 1852 2$\frac{1}{2}$ pCt. 38$\frac{1}{8}$, 38$\frac{3}{8}$, 38$\frac{1}{8}$; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. 83$\frac{1}{8}$, 83$\frac{1}{2}$, 83$\frac{1}{8}$; Weenerb. bij *Goll en Co.* 4 pCt. 62$\frac{1}{2}$; N. Loten v. 250 fl. *f* 355; Dito 1854 *f* 312; Oostenr. Bank-Act. *f* 1210; Denem. 5 pCt. 101$\frac{1}{2}$; Dito 3 pCt. 81$\frac{1}{2}$; Louis. bij *Hope* 5 pCt. 98$\frac{1}{2}$; Mexik. 20$\frac{3}{4}$, $\frac{15}{16}$, $\frac{13}{16}$; Dito Onb. 20$\frac{3}{4}$, $\frac{15}{16}$, $\frac{13}{16}$; Gren. 21$\frac{5}{16}$, $\frac{7}{16}$, $\frac{5}{16}$; Dito Onb. 21$\frac{5}{16}$, $\frac{7}{16}$, $\frac{5}{16}$; Ecuador 14$\frac{1}{2}$; Dito Onb. 14$\frac{1}{8}$, $\frac{3}{16}$; Landw. 4$\frac{3}{4}$; Venez. 32$\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$; Dito Onb. 32$\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$; Dito Uitg. 14; Phil. H. N. 95$\frac{1}{2}$; Eng. Russen 97; 5 pCt. Russen bij *Stieglitz* 5de Serie 93$\frac{1}{4}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{5}{16}$; Dito 6de Serie 94$\frac{13}{16}$, 95, 94$\frac{7}{8}$.

Holl. fondsen waren heden, bij eenige affaire in Integralen, nagenoeg onveranderd. — Van buitenlandsche effecten waren 5 pCts. Russ. bij *Stieglitz* en Spaansche meer aangeboden; daarentegen waren Oostenr. bij vrij levendigen omzet, iets vaster. — Het geld was heden ter beurze zeer ruim en op Beleening werd het a $\frac{1}{2}$ pCt. lager dan gisteren afgegeven.

Spaansche Cred. *f* 64$\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Aand. Beijersche Spoorw. *f* 33$\frac{1}{2}$, *f* 34; 7 pCts. Illinois Central 86.

Koers van het Geld: Beleen. 4$\frac{1}{2}$ 5; Prolong. 4$\frac{1}{2}$; Disc. 4$\frac{1}{2}$ pCt.

Laatste prijzen te 5 uur: Integralen 62$\frac{5}{8}$; Spaansche 1$\frac{1}{4}$ pCt. 23$\frac{11}{16}$; Binnenl. 3 pCt. 37$\frac{15}{16}$; Metall. 5 pCt. 73$\frac{15}{16}$.

ADVERTENTIEN.

*** Het BESTUUR der AFDEELING *GRONINGEN* van het **Nederlandsche Bijbelgenootschap** maakt aan al de Leden van het Genootschap bekend, dat er op DONDERDAG den 16den October aanstaande zal plaats hebben: 1) te 12 uur eene **ALGEMEENE VERGADERING**, in de BOVEN-CONSISTORIEKAMER der Groote Kerk alhier; waartoe alle Leden des Bijbelgenootschaps toegang hebben, en waarin berigt zal worden gegeven van den STAAT der AFDEELING en des GENOOTSCHAPS, van de UITGIFTE van BIJBELS, van den STAAT der KAS, van het VOORGEVALLENE op de ALGEMEENE VERGADERING, in Augustus te *Amsterdam* gehouden; VERKIEZING van LEDEN in het BESTUUR der AFDEELING, enz.; 2) te 5 uur, in de GROOTE KERK, eene **GODSDIENSTIGE BIJEENKOMST**, waarbij Ds. J. W. STRAATMAN Voorganger zal zijn; wordende de Leden van het Genootschap vriendelijk uitgenoodigd, beide Vergaderingen met hunne tegenwoordigheid te vereeren. De laatste bijeenkomst, waarbij vierstemmig koorgezang zal plaats hebben, is echter ook ingerigt voor hen, die geene Leden des Genootschaps zijn, en zal tevens dienen om Giften voor de Bijbelverspreiding door Broederen Diakenen in te zamelen.

Voorts verzoekt het Bestuur der Afdeeling de BESTUURDERS der Vereenigingen buiten de Stad gevestigd, dat zij hunne Verslagen uiterlijk vóór den 14den dezer bij den SECRETARIS inzenden, ten einde er nog het noodige gebruik van kunne gemaakt worden bij die Vergaderingen; wordende die Bestuurders tevens uitgenoodigd, alsdan te melden, hoe velen hunner de Godsdienstige Bijeenkomst in de Groote Kerk zullen bijwonen, opdat er schikking kunne gemaakt worden, om hun daarbij zitplaatsen te bezorgen.

Eindelijk wordt aan deze Bestuurders berigt, dat er na den afloop der Godsdienstoefening nog eene BIJEENKOMST van BESTUURDERS aller BIJBELVEREENIGINGEN in de BENEDENZAAL van het CONCERTHUIS in de Poelestraat zal plaats hebben.

GRONINGEN, 8 October 1856.

Het Bestuur der Afdeeling Groningen van het Nederlandsch Bijbelgenootschap,
Namens hetzelve:
L. G. PAREAU, *Secretaris.*

Kiezers van Groningen!

Met weinige dagen hebt gij uwe stem uit te brengen voor een LID van den RAAD der Gemeente. Wij bevelen u daartoe aan den Heer

F. DE WITT.

Reeds in 1850 werd de Heer DE WITT aan de Kiezers tot Lid der Staten voorgedragen, en later aangezocht om zich als Lid van den Raad verkiesbaar te stellen, maar telken male heeft hij zich teruggetrokken; dat is thans niet het geval. Dat wij dan ook nu dit op prijs stellen, en algemeen onze stem uitbrengen op een man, die bepaald zulks in ruime mate verdient. Sedert lang toch staat hij bekend als iemand van buitengewone talenten, uitgebreide kunde in vele vakken van wetenschap. Bovendien bezit hij bij veel goeden wil, een' helder practischen blik in alles wat met Volkswelvaart in verband staat.

Zijne bekende kunde en buitengewoon goede smaak aangaande alles wat op de daarstelling en inrigting van gebouwen betrekking heeft, deed zoo dikmaals zijn oordeel en voorlichting inroepen en met den besten uitslag opvolgen; zoo iemand zal toch wel op zijne plaats zijn in den Raad eener Gemeente die zoo vele gebouwen bezit en waar nog spraak is van anderen op te rigten.

Nimmer heeft de Heer DE WITT in den strijd over politieke beginselen zich op den voorgrond gesteld; toch kunnen wij verzekeren, dat hij een vriend is van gematigden vooruitgang en nimmer door dubbelhartigheid u in het onzekere zal laten omtrent zijne gevoelens.

De eerlijkheid zijner bedoelingen, de moed om bij iedere gelegenheid bescheiden maar met nadruk vooruit te durven komen voor hetgeen hij *waar* en *goed* vindt, maakt hem bij zijn standvastig karakter zoo onafhankelijk als er iemand kan zijn.

Ingezetenen van Groningen! dat niemand zijne stem terughoude, dat ieder zijn' burgerpligt met naauwgezetheid en wèl overwogen vervulle.

Eenige Kiezers, *geene* Leden van eene Kiesvereeniging.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER J. M. MELCHIOR, geliefde Echtgenoot van

N. J. GEERTSEMA.

KOLHORN, 7 October 1856.

*** Heden is bevallen van eene DOCHTER N. BIELEVELT, geliefde Echtgenoot van

H. KROON.

GRONINGEN, 8 October 1856.

*** Heden beviel voorspoedig van een' ZOON A. M. HOLWERDA, Echtgenoot van

P. A. KOPPIUS.

HEMPENS, 9 October 1856.
Algemeene kennisgeving.

*** Na eene kortstondige doch hevige ziekte, overleed heden, in den vroegen morgen, ten Huize van zijnen Behuwdzoon E. VAN BOLHUIS, — tot diepe droefheid van zijne Kinderen en Betrekkingen, — onze veel geliefde Vader en Behuwdvader, de WelEerw. Zeer Gel. Heer J. MEIJER, in den ouderdom van 67 jaren en 4 maanden, sedert twee jaren *Emer. Pred. van de Herv. Gem. te Midwolde en de Leek.*

TOLBERT, 8 October 1856.

Namens mijne Broeders en Zusters:
A. MAAGH MEIJER.

*** Geheel onverwacht ontvingen wij Zondag den 5den dezer, in een schrijven van den 10den September dezes jaars, uit *Porto Cabello* het ongelukkig berigt van het overlijden aldaar op den 9den September van onzen geliefden oudsten Zoon JURJEN WITKOP, ruim 29 jaren oud, *Scheepskapitein op de Ned. Brik de Zwijger.*

Wij en zijne Beminde, Mej. T. C. BLEEKER, van *Bierum*, met wie hij na afloop van deze reis in het huwelijk had zullen treden, alsmede zijne Broeders en Zusters, verliezen zeer veel in den Overledene. Zijne verdere Familie en Kennissen, met ons over hem getroffen, beklagen ons teregt over dit deerniswaardig verlies.

WINSCHOTEN, 10 October 1856.

H. J. WITKOP.
A. E. UUNKES.

LEESINRIGTING.

De ondergeteekende heeft het **vierde supplement** op den **CATALOGUS** zijner **LEESINRIGTING** uitgegeven, 't welk voor de abonnés gratis verkrijgbaar is.

Deze Leesinrigting telt thans ruim **2200** nommers, in **vier** verschillende **talen**.

Prijs van een abonnement *f* 1,50 per kwartaal.

GRONINGEN, 1 October 1856.

K. DE WAARD.

TE BEZIEN IN HET REVENTER,

op MAANDAG en DINGSDAG den 13den en 14den Oct. e.k., **de uitgebreide verzameling BOEKWERKEN, CLASSIEKE MUZIJK, beste MUZIJK-INSTRUMENTEN**, enz., ten deele nagelaten door den WelEd. Gestr. Heer Mr. **D. G. RENGERS HORA SICCAMA**, te *Hoogezand*, en 't welk verkocht zal worden den **15den—24sten Oct.** e.k., des avonds te half zes; alles volgens CATALOGUS, à 10 Cts. bekomen bij

J. DOESBURG,
Boekverkooper in de Oude Kijk-in-'t Jatstraat.

De **volgende VERKOOPING** is bepaald op den **8sten December 1856.** Degenen, die daar nog PARTIJEN wenschen bij te voegen, gelieven daarvan binnen kort opgave te doen bij bovengenoemde.

*** Bij de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA** is van de pers gekomen:

VROUWENLEVEN;

BEELDEN, GROEPEN EN TEEKENINGEN,

OTTILIE WILDERMUTH

NAGESCHETST
DOOR
J. J. A. GOEVERNEUR.
Met Vignet. **Prijs *f* 3.50.**

»Reeds lang, zegt de schrijfster in haar voorberigt, voordat ik ooit van eene *innere Mission* hoorde spreken, is de gedachte bij mij opgekomen, hoe wenschelijk en noodig het zijn zou, dat wij ook in Christenlanden apostels en predikers der tevredenheid hadden om aan de armen, hulpbehoevenden en in het algemeen aan alle door het lot stiefmoederlijk bedeelden de lichte zijden van hunnen toestand aan te wijzen en de oude waarheid, dat ieder de schepper van zijn eigen geluk is, in het licht des geloofs gelouterd en verhelderd voor te stellen."

Als eene bijdrage tot zulk eene zending der tevredenheid heeft de begaafde schrijfster een boekdeel in het licht gegeven, 't welk in onze taal onder bovenstaanden titel is overgezet.

Aan de Inteekenaren is verzonden:

No. **16** van het

GODSDIENSTIG HUISBLAD.

Stichtelijke Lectuur voor Verstand en Hart,

ONDER HOOFDREDACTIE VAN
Dr. E. J. DIEST LORGION
EN MEDEWERKING VAN EEN AANTAL MET ROEM BEKENDE VADERLANDSCHE GELEERDEN.

Inhoud: *Bijbelverklaring.* Joh. III: 22—26: Eene tweede getuigenis van JOHANNES DEN DOOPER, aangaande Jezus als den Zoon Gods; door A. J. HAMERSTER. — *Kerk. Geschiedenis.* De Grieksche Kerk. II. — *Mengelingen.* Spreuken, opmerkingen en levensregelen van MELANCHTON, vooral uit zijne *Postille* zaamgelezen; door J. R. EILERS KOCH. — Het Godsdienstig onderwijs te Groningen voor twee eeuwen.

Jaarlijks verschijnen 26 Nommers in roijaal octavo, tegen den prijs van *f* 4—00.

VERKOOP VAN AFBRAAK,

op **DINGSDAG** den 14den October 1856, des middags te 12 uur, aan Der-Akerkhof, Westzijde, waaronder STAL- en ANDERE DEUREN, met en zonder KOZIJNEN, RAMEN met en zonder BLINDEN en KOZIJNEN, STIJLEN, BALKEN, PLANKEN, PANNEN, ENZ.

Mr. C. DE RANITZ, *Notaris.*

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG den 16den October 1856, des voormiddags te 10 uur, voor de Behuizing door de Wedw. J. REIJENGA bewoond geweest, in de Marktstraat te *Groningen*, publiek worden verkocht:

Eenige **MEUBELAIRE** en andere **GOEDEREN**, als: EIKENHOUTEN KABINET, LADETAFEL, HALVE KASTKLOK, TAFELS, STOELEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, KOPER-, TIN- en BLIKGOED, PORSELEIN, GLAS- en AARDEWERK, BEDDEGOED en VROUWEN LIJFSTOEBEHOOREN, waaronder eenig **GOUD-** en **ZILVER**, ENZ.; alles behoorende tot de nalatenschap van voornoemde Wedw. REIJENGA; en voorts nog onderscheidene andere **ROERENDE GOEDEREN**, als: KAGCHELS, VLOERKLEEDEN, KOFFERS, BEDDEGOEDEREN, ENZ.

Te bezien daags bevorens, des namiddags van 2—5 uur.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op WOENSDAG den 22sten October 1856, des voormiddags te 10 uur, en vervolgens vóór en in de Behuizing door wijlen Mevrouw de Douairière Jonkh. Mr. J. F. VAN IDDEKINGE bewoond geweest, Zuidzijde aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek worden verkocht:

Eene aanzienlijke partij wèl geconserveerde **MAHONIE-, EIKEN- en VREEMDHOUTEN MEUBELEN**, als: CANAPÉ'S, KABINETTEN, PORSELEIN-, en BOEKENKASTEN, SECRETAIRE, COMMODES, onderscheidene TAFELS, eene groote partij STOELEN, LEDEKANTEN, BUREAUX, LINNENPERSEN, MANGEL, ENZ.; voorts onderscheidene SPIEGELS, SCHILDERIJEN, waaronder in **Olieverf**, fraai KRISTAL en GLASWERK, een zeldzaam voorkomend ROOD OOSTINDISCH STEL, PENDULES, KANDELABRES, LAMPEN, KAGCHELS, VUURHAARDEN, STAATSIE- en GLASGORDIJNEN, uitmuntende VLOERKLEEDEN, CARPETTEN en LOOPERS; wijders eene groote hoeveelheid KOPER- en TINGOED, IJZER-, BLIK-, AARDE- en VAATWERK, KOFFERS en hetgeen meer zal worden gepresenteerd.

Te bezien MAANDAG en DINGSDAG bevorens van 10—12 en van 2—5 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten KANTORE van den Notaris te bekomen, tegen betaling van 10 Cent, ten voordeele van de **algemeene Armen** der Gemeente *Groningen*.

DE VERKOOPING

VAN DE

HUIZEN EN EIGENDOMMEN

van de Weduwe BOLT, te *Loppersum*, zal **niet** op *Donderdag den 23sten*, **MAAR** op **Vrijdag den 24sten October e.k.** plaats hebben.

MAXIM. P. WENNIGER, *Notaris.*

Tot het geven van **PRIVATE LESSEN** in de ***MODERNE TALEN*** beveelt zich beleefdelijk aan

C. VAN VALKENBURG.
Adres: **Zwanenstraat**, no. 41 *a*.

De Gebroeders **SCHAAP**, in de Poelestraat, maken aan hunne geëerde Begunstigers bekend, dat zij, uit hoofde der invallende FEESTDAGEN, op **Dingsdag den 14den** en **Woensdag den 15den October**, alsmede op **Dingsdag den 21sten** en **Woensdag den 22sten October NIET** zullen **verkoopen.**

Beste TEXELSCHE OESTERS,

per 100 *f* 3,00, bij A. J. POORTMAN.

DRAAIBANK.

TE KOOP: eene zware **DRAAIBANK**, zeer geschikt tot het **afdraaijen** van **IJzer**, met REGISTER om **IJzeren Schroeven** te draaijen, alsmede tot alle **Voorwerpen** van **Hout**, enz., bij L. E. TIKTAK, te *N. Pekela.*

Een fatsoenlijk **GEHUWD PERSOON** van middelbare jaren, Protestantsche Godsdienst, bekend met de ADMINISTRATIE en het BOEKHOUDEN, alsmede met de FRANSCHE en HOOGDUITSCHE TALEN en van de beste getuigschriften voorzien, zoekt een' **WERKKRING** voor den **geheelen** of **gedeeltelijken dag.** Adres met franko Brieven, onder Lett. A Z, bij den Heer F. WILKENS, Boekh. te *Groningen.*

Ik leed aan gedurige zenuwtoevallen, die van zoo hevige kramppijnen in de maagholte vergezeld gingen, alsof alles daarin verwrongen en verscheurd werd; zij eindigden altijd met eene bewusteloosheid van eenige minuten. Nooit ben ik eene geheele week daarvan bevrijd gebleven, maar nu heb ik sedert zes weken, dat ik **DU BARRY'S REVALENTA** gebruik, aanmerkelijk beterschap bespeurd; ik heb ze al dien tijd maar eenmaal gehad en hoop, dat ik deze verschrikkelijke kwaal door het voortgebruiken van dit nooit genoeg geprezen Meel geheel te boven zal komen. Ik gebruik het onder toezigt en op raad van mijnen Doctor.

HENRY REMIS,
Rue du Bois, *Kousenwever.*

TROYES, 18 September 1856.

Maagkramp, zuur, maagpijn, opgezetheid, hartwater, verstoppingen, diarrhæa, gal- en zenuwziekten en eene menigte andere ongesteldheden, die door slechte spijsvertering ontstaan, worden door **DU BARRY'S REVALENTA** genezen. Zij geneest in den grond de ontstemde organen en herstelt de natuurlijke werking. Het is een voedingsmiddel, dat ontbijt, tusschenuurtje, middagmaal en avondeten vervangt, naar verkiezing van den gebruiker en dikwijls goedkooper is dan andere spijzen. Men bereidt ze op verschillende wijzen.

Amsterdam, VERKOOPHUIS; *Appingedam*, S. RITSEMA; *Assen*, H. P. A. VAN GORCUM; *Delfzijl*, T. H. WIJNTJES; *Groningen*, C. RIKKERS en M. GAASBEEK; *Hoogezand*, F. M. DIKEMA; *Meppel*, A. JEULEN en Co.; *Nieuwolda*, R. P. v. CALCAR; *Noordbroek*, W. B. TEDINGA; *Pekela*, J. T. FELDBRUGGE en FELDBRUGGE en Co.; *Sappemeer*, Wedw. S. SCHELTENS; *Slochteren*, H. B. HOOGHOUDT; *Stads-Kanaal*, H. KREKEL; *Steenwijk*, K. TIMMERMANS; *Uithuizen*, J. SCHUURMAN NIEVEEN; *Veendam*, S. SAVENIJE; *Winschoten*, G. WASMAN, en in de bekende Dépôts in de andere Steden.

ALGEMEENE

POSTWAGENONDERNEMING

VAN GEND & LOOS.

De ADMINISTRATIE berigt hiermede, dat, ten gevolge van overeenkomsten met de Heeren W. en A. VISSER en A. KIESBRINK te *Zwolle*, A. BUDDE te *Deventer*, en H. BOGAERTS en Co. te *'s Bosch*, zij van af den **1sten October** onder hare **Firma** zal exploiteren, de navolgende **DILIGENCEDIENSTEN**, als:

Van ***ARNHEM***, na aankomst der SPOORTREINEN van ***Amsterdam***, ***Rotterdam*** en ***Utrecht***, als:

1ste Trein, 's morgens ca. $8\frac{1}{4}$ uur, naar ***Doesburgh*** en ***Zutphen***;

2de Trein, 's morgens ca. elf uur, naar ***Nijmegen***, ***Grave***, ***'s Bosch***, ***Tilburg***, ***Breda***, ***Doesburgh***, ***Zutphen***, ***Deventer*** en ***Zwolle***;

3de Trein, ca. $3\frac{1}{4}$ uur 's namiddags, naar ***Doesburgh***, ***Doetinchem***, ***Terborgh***, ***Genderingen***, ***Aalten***, ***Varseveld***, ***Winterswijk***, ***Zutphen***, ***Deventer***, ***Zwolle***, ***Nijmegen*** en ***Kleef***.

Van ***UTRECHT***, 's avonds te 10 uur, over ***Amersfoort*** en ***Harderwijk*** naar ***Zwolle***.

Van ***ZWOLLE***,
- 's avonds te $7\frac{1}{2}$ uur, naar ***Utrecht***, na aankomst der DILIGENCES van ***Groningen*** en ***Leeuwarden***;
- 's morgens te $8\frac{1}{4}$ uur, over ***Meppel*** naar ***Groningen*** en ***Leeuwarden***, na aankomst van de DILIGENCE van ***Utrecht***;
- 's morgens te $8\frac{1}{4}$ uur, naar ***Deventer***, ***Zutphen***, ***Doesburgh***, ***Doetinchem***, ***Terborgh***, ***Genderingen***, ***Aalten***, ***Varseveld***, ***Winterswijk*** en ***Arnhem***, correspondentie op den SPOORTREIN naar ***Amsterdam*** en ***Rotterdam***;
- 's avonds te 7 uur, naar ***Deventer***.

Van ***DEVENTER***, 's morgens te 7 uur, naar ***Zutphen***, ***Doesburgh*** en ***Arnhem***, correspondentie op den BEURSTREIN naar ***Amsterdam*** en de diensten naar ***Nijmegen*** en ***'s Bosch***.

Van ***ZUTPHEN***, 's namiddags $4\frac{1}{4}$ uur naar ***Doesburgh*** en ***Arnhem***.

Van ***GRONINGEN*** en ***LEEUWARDEN***, 's morgens te $8\frac{1}{4}$ uur, over ***Meppel*** naar ***Zwolle***.

Van ***NIJMEGEN*** naar ***Arnhem***, 's morgens te 9 en 's middags ca. 2 uur.

Van ***'s BOSCH***, 's morgens te $8\frac{1}{4}$ uur, over ***Grave*** en ***Nijmegen*** naar ***Arnhem***.

Van ***WINTERSWIJK*** naar ***Dieren***, 's morgens te $4\frac{1}{4}$ uur, en van ***GENDERINGEN*** te 6 uur, te ***Dieren*** in verband met de DIENSTEN naar ***Arnhem*** en ***Zwolle***.

Van ***AMSTERDAM***,
- over ***Lemmer*** naar ***Sneek***, ***Leeuwarden*** en ***Groningen***, 's morgens te 10 uur 15 min., na aankomst van den EERSTEN RIJNSPOORWEG-TREIN van ***Rotterdam*** en ***Utrecht***;
- over ***Harlingen*** naar ***Leeuwarden*** en ***Groningen***, 's morgens te 7 uur.

Van ***GRONINGEN***, 's morgens te 5 uur, naar ***Leeuwarden***, ***Sneek***, ***Lemmer*** en ***Amsterdam***;

Van ***LEEUWARDEN***, 's morgens te 5 uur, naar ***Harlingen*** en ***Amsterdam***.

De VERTREK-UREN DER DIENSTEN van ***Utrecht*** naar ***'s Bosch*** en over ***Gorkum*** naar ***Breda***, vice versa, ***Breda*** en ***'s Bosch***, en der NACHTDILIGENCE van ***Amsterdam*** naar ***Rotterdam***, vice versa, blijven als tot hiertoe geregeld, zoo ook de CORRESPONDENTIEN met de KONINKLIJK PRUISSISCHE POSTEN over ***Emmerick*** en ***Kleef***, en die naar ***Belgie***, ***Frankrijk***, enz. Behalve het vervoer met eigene middelen, worden aan de KANTOREN der Onderneming ook GOEDEREN, enz. ter **verzending** met de verschillende **Spoortreinen** aangenomen, terwijl speciale AGENTEN aan de Grenzen met de in- en uitklaringen belast zijn.

De TARIEVEN naar de verschillende rigtingen zijn zoodanig gesteld, dat dezelve met alle bestaande inrigtingen van vervoer te Land kunnen wedijveren.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.